

UNIVERSITY
OF TAMPERE

IDEA PROJEKT

A GYERMEKEK JOGAIVAL KAPCSOLATOS ISMERETEK BŐVÍTÉSE
ÉS KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE
A GYERMEKEK VÉDELME ÉRDEKÉBEN

Lukács Adrienn

**A gyermekek védelme
az Európa Tanácsban, különös tekintettel
az Emberi Jogok Európai Egyezményére és
az Emberi Jogok Európai Bíróságának
joggyakorlatára**

2018

Co-funded by the *Rights, Equality and Citizenship (REC)* Programme of the European Union

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	66
I. Gyermekjogok az Európa Tanácsban	68
I. 1. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye és az Emberi Jogok Európai Bírósága	68
(1) Az Emberi Jogok Európai Egyezménye	68
(2) Az Emberi Jogok Európai Bírósága	70
(3) Magyarország és az Egyezmény	71
I. 2. Az Európa Tanács és a gyermekjogok	72
(1) Az Európai Szociális Karta és a Módosított Európai Szociális Karta	72
(2) A gyermekjogokkal foglalkozó bizottságok	72
(3) Gyermekjogi stratégia	73
(4) Gyermekjogi dokumentumok	74
(A) Egyezmények	74
(B) Ajánlások	76
II. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye és a gyermekjogok	79
II. 1. Az EJEK és az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye	79
II. 2. Kérelem megindítására jogosultak	80
II. 3. Gyermekjogok az Egyezményben	81
(1) Kifejezetten a kiskorúak védelmét célzó rendelkezések	81
(2) „Általános”, de a kiskorúak szempontjából kiemelt jelentőségű rendelkezések	83
III. Az EJEK és a 8. cikk: családi élethez való jog és a gyermekek védelme	86
III. 1. A gyermek családi élet tiszteletben tartásához fűződő joga	86
(1) A származás megismerésének joga	86
(2) A gyermekelhelyezés	88
(3) A mindkét szülővel való kapcsolattartáshoz való jog	90
III. 2. A gyermekek védelme	92
(1) Törvényi jogalap megléte	92
(2) A gyermek mindenekfelett álló érdeke a hatóságok döntéshozatala során	93
(3) Az állam cselekvési kötelezettsége: a családi kapcsolatok helyreállítása	96
(4) Eljárásjogi garanciák – A gyermek meghallgatása az eljárás során	97
(5) A gyermekvédelmi szakellátásba helyezett gyermekek és az információhoz való hozzáférés joga	99
Felhasznált források, irodalom	101
Irodalom és egyéb források	101
Felhasznált jogforrások	103
Hivatkozott esetek az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatából	103

A gyermekek védelme az Európa Tanácsban, különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezményére és az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlatára¹

dr. Lukács Adrienn²

A tananyag célja bemutatni, hogy az Európa Tanács égisze alatt a gyermekjogok milyen védelemben részesülnek, különös tekintettel az Európa Tanács Emberi Jogok Európai Egyezményére és az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlatára, azon belül is a 8. Cikkben meghatározott magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogra fókuszálva. A tananyag három nagyobb témakörből épül fel:

(I.) az Emberi Jogok Európai Egyezményének és az Emberi Jogok Európai Bíróságának bemutatása, valamint az Európa Tanács által kifejezetten a gyermekek védelmét célzó dokumentumok, szervek áttekintése,

(II.) az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez kapcsolódó „általános” gyermekjogi kérdések ismertetése, úgy mint, benyújthat-e kérelmet a gyermek, milyen rendelkezések foglalkoznak kifejezetten a gyermekek jogaival, illetve mely általános rendelkezések bírnak kiemelt jelentőséggel a gyermekjogok védelme kapcsán,

(III.) az Emberi Jogok Európai Bíróságának a 8. cikkre vonatkozó, a gyermekek jogaival kapcsolatos gyakorlatának, kiemelt jogeseteknek az ismertetése.

---

¹ Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union.

² PhD hallgató, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar és Université Paris 1 Panthéon Sorbonne

I. Gyermekjogok az Európa Tanácsban

Az Európa Tanács legjelentősebb emberi jogi dokumentuma az Emberi Jogok Európai Egyezménye, amelynek betartását az Emberi Jogok Európai Bírósága hivatott biztosítani. **(I. 1.)** Ezen túlmenően az Európa Tanács több olyan dokumentumot is elfogadott, melyek kifejezetten a gyermekek védelmét célozzák. **(I. 2.)**

I. 1. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye és az Emberi Jogok Európai Bírósága

Az **(1) Emberi Jogok Európai Egyezménye** az Európa Tanács egyik legjelentősebb emberi jogi dokumentuma, melynek betartásán **(2) az Emberi Jogok Európai Bírósága** őrködik. Az Emberi Jogok Európai Egyezményében foglaltak és az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítéletei **(3) Magyarországra** nézve kötelező erővel rendelkeznek

(1) Az Emberi Jogok Európai Egyezménye

Az Európa Tanács 1950. november 4-én fogadta el Rómában az *Egyezmény az Emberi Jogok Védelméről* című dokumentumot, közismert nevén az Emberi Jogok Európai Egyezményét (a továbbiakban: Egyezmény). Az Egyezmény az Európa Tanács legfontosabb emberi jogi egyezményének tekinthető.³ Habár maga az Egyezmény nem kifejezetten a gyermekek jogaival foglalkozik, az 1. cikkben leszögezi, hogy „[a] Magas Szerződő Felek biztosítják a joghatóságuk alatt álló *minden személy* számára a jelen Egyezmény I. fejezetében meghatározott jogokat és szabadságokat.” Tehát ezek a rendelkezések valamennyi személyre alkalmazandóak: felnőttekre és gyermekekre egyaránt. Fontos hangsúlyozni, hogy nem állampolgársághoz kötődik az Egyezményben foglalt jogosultságok érvényesítése, elegendő, ha a kérelmező a részes állam joghatósága alatt áll (pl.: tipikusan az állam területén követték el sérelmére a jogsértést).

Kép forrása: https://edoc.coe.int/4261-thickbox_default/emberi-jogok-eurpai-egyezmnye.jpg
(Letöltés ideje: 2018.11.08.)

³ Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége/Európa Tanács: *Kézikönyv a gyermekjogokra vonatkozó európai jogról*. Az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2016, (továbbiakban: *Kézikönyv* 2016.) 23. p.

Milyen jogokat biztosít az Egyezmény? Az Egyezmény által védett jogok közé tartozik az élethez való jog (2. Cikk), a kínzás tilalma (3. Cikk), a rabszolgaság és kényszermunka tilalma (4. Cikk), a szabadsághoz és biztonsághoz való jog (5. Cikk), a tisztességes tárgyaláshoz való jog (6. Cikk), a büntetés kiszabásának tilalma törvényi rendelkezés nélkül (7. Cikk), a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog (8. Cikk), a gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadság (9. Cikk), a véleménynyilvánítás szabadsága (10. Cikk), a gyülekezés és egyesülés szabadsága, (11. Cikk), a házasságkötéshez való jog (12. Cikk), a hatékony jogorvoslathoz való jog (13. Cikk), valamint a megkülönböztetés tilalma (14. Cikk).

Az Európa Tanács alapvető értékei. CoE: Core Values.

Az Egyezményt az Európa Tanács tagállamai jogosultak aláírni. Az Egyezmény jelentőségét az adja, hogy a benne foglaltak kötelezőek minden részes állam számára. Ugyanakkor ezek a diszpozíciók absztraktnak vannak megfogalmazva. Egy-egy jog pontos tartalmának és kereteinek meghatározásánál így kiemelt szerepe van az Emberi Jogok Európai Bíróságának, mely alkalmazza az Egyezményt és megtölti az absztrakt rendelkezéseket tartalommal.

(2) Az Emberi Jogok Európai Bírósága

Emberi Jogok Európai Bírósága (továbbiakban: EJEB) egy strasbourg-i székhelyű nemzetközi bíróság, melynek feladata az Egyezmény alkalmazása és annak biztosítása, hogy az államok tiszteletben tartsák az Egyezményben foglalt jogokat és biztosítékokat. Ezt a feladatát a hozzá benyújtott kérelmek megvizsgálása által látja el. Amennyiben megállapítja, hogy valamelyik részes állam megsértette az Egyezményt, ítéletet hoz, mely kötelező a részes államra nézve: az érintett állam köteles azt végrehajtani.⁵ Az EJEB annyi bírából áll, ahány részes állam van, és különféle formációkban ülésezik (egyesbíró, tanácsok, Kamarák és Nagykamara). (26-31. cikk)

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának logója. Forrás: Elérhető: <https://www.europewatchdog.info/wp-content/uploads/2014/01/COE-logo-ECHR.png> (Letöltés ideje: 2018.11.08.)

Ki és mikor fordulhat az EJEB-hez? Az Egyezményhez hatékony ellenőrzési mechanizmus társul: nem csak államok fordulhatnak a fórumhoz egymás közötti ügyekben (33. cikk), hanem bárki egyéni kérelemmel is fordulhat az EJEB-hez.

Egyéni kérelmet:

- bármely természetes személy, nem-kormányzati szervezet vagy személyek csoportjai benyújthat(nak),
- amennyiben azt állítják, hogy az Egyezményben vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvekben biztosított jogukat a részes állam megsértette. (34. cikk)

A kérelem kizárólag olyan államok ellen nyújtható be, amelyekre nézve az Egyezmény kötelező, amennyiben a sérelmezett intézkedést az érintett állam valamely hatósága (pl. bíróság vagy közigazgatási szerv) tette: egyének vagy magánintézmények elleni panaszt nem vizsgál a Bíróság.

A benyújtott egyéni kérelem *elfogadásának feltétele*, hogy a kérelmező az összes hazai jogorvoslati lehetőséget már kimerítette. A kérelmet attól az időponttól számított hat hónapon belül kell benyújtani, amikor a hazai végleges határozatot meghozták. (35. cikk 1.)

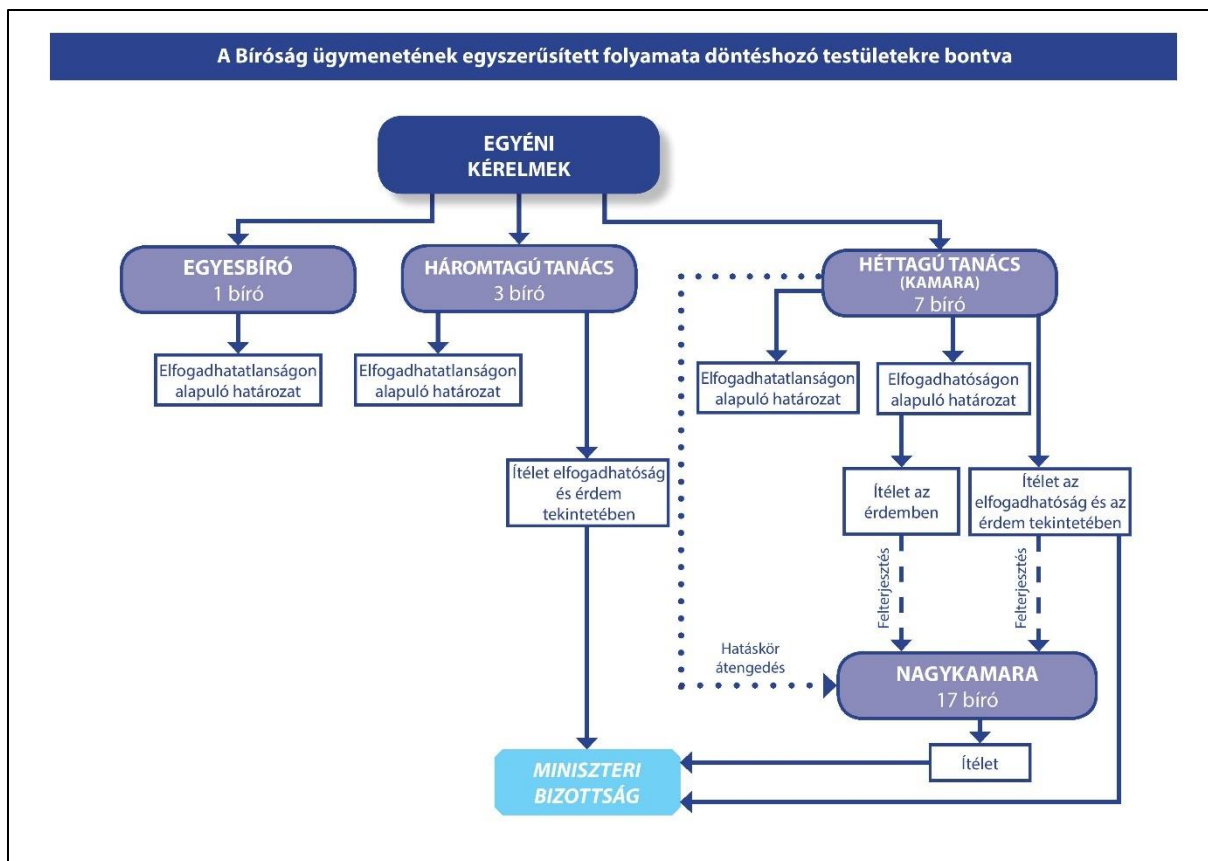
⁵ *Emberi Jogok Európai Bírósága. Kérdések és válaszok.*

Elérhető: http://www.europatanacs.hu/pdf/Questions_and_answers_Hungarian_version.pdf
(Letöltés ideje: 2018. 01.17.) 1. p.

Az EJEB eljárása és az eljárás eredménye. Fontos leszögezni, hogy az EJEB *nem fellebbezési fóruma* a nemzeti bíróságoknak, nem tárgyalja újra az alapügyeket. Kizárólag azt vizsgálja, hogy az állam megsértette-e az Egyezményt, a nemzeti jogszabályok sérelmét nem vizsgálja.

Amennyiben az EJEB megállapítja az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését, „igazságos elégtételt” ítélhet meg a sértett félnek. (41. cikk) Az EJEB-nek *nincsen hatásköre* arra, hogy a nemzeti hatóságok határozatait megváltoztassa, vagy hogy a nemzeti jogszabályokat hatályon kívül helyezze.⁶

Forrás: EJEB: A Bíróság ügymenetének egyszerűsített folyamata döntéshozó testületekre bontva.

Elérhető: https://www.echr.coe.int/Documents/Case_processing_Court_HUN.pdf (Letöltés ideje: 2018.11.08.)

(3) Magyarország és az Egyezmény

Magyarország az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény megerősítéséről szóló 57/1992. (X. 15.) OGY határozattal erősítette meg az Egyezményt, melyet az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény hirdetett ki. Így az Egyezményben és annak kiegészítő jegyzőkönyveiben foglaltakat Magyarország is köteles betartani.

⁶ Emberi Jogok Európai Bírósága. Kérdések és válaszok.

Elérhető: http://www.europatanacs.hu/pdf/Questions_and_answers_Hungarian_version.pdf (Letöltés ideje: 2018.01.17.) 6. p.

I. 2. Az Európa Tanács és a gyermekjogok

Az Európa Tanács égisze alatt került elfogadásra az (1) Európai Szociális Karta, mely számos ponton tartalmaz kifejezetten a gyermekeket célzó rendelkezéseket. Továbbá számos olyan (2) *bizottság* alakult meg, valamint (3) *gyermekjogi stratégia* és (4) *dokumentum* került elfogadásra, melyek *kifejezetten* a gyermekek védelmét célozzák.

(1) Az Európai Szociális Karta és a Módosított Európai Szociális Karta

Az Európai Szociális Karta (1961), valamint a Módosított Európai Szociális Karta (1996) egyrészt olyan jogokat biztosít, melyeknek *kiemelt jelentősége van* a gyermekek jogainak védelme terén (pl.: dolgozó nők, különösen az állapotos nők védelme a munkajog területén, diszkrimináció tilalma), másrészt olyan jogokat is rögzít, melyek *kifejezetten a gyermekek jogainak védelmét célozzák* (pl.: a 7. cikk rendelkezik a gyermekek és fiatalok védelemhez való jogáról, köztük többek között a munkavállalás legalsó korhatárának a gyermek 15. életévében történő rögzítéséről, a tisztességes bér és egyéb juttatások nyújtásáról, éjszakai munka tilalmáról vagy a rendszeres orvosi felülvizsgálatról bizonyos munkakörökben; a 17. cikk kimondja a gyermekek és fiatalok szociális, jogi és gazdasági védelemhez való jogát, melynek keretében az államoknak gondoskodniuk kell többek között arról, hogy a gyermekek és fiatalok, figyelembe véve szüleik jogait és kötelességeit, megkapják a gondozást, segítséget, iskoláztatást és képzést, amelyre szükségük van, védelmezzék a gyermekeket és a fiatalokat az elhanyagolással, erőszakkal vagy kizsákmányolással szemben, valamint biztosítsák a gyermekek számára az ingyenes elemi és középfokú iskoláztatását).⁷

A Kartában foglaltak betartását a *Szociális Jogok Európai Bizottsága* (European Committee of Social Rights) felügyeli két mechanizmus keretében: kollektív panaszok, valamint nemzeti jelentések útján.^{8,9}

(2) A gyermekjogokkal foglalkozó bizottságok

A bizottságok közül kiemelendő a *Családjogi Szakértői Bizottság* (Committee of Experts on Family Law, CJ-FA), mely 2011-ig működött az Európai Jogi Együttműködési Bizottság irányítása alatt és családjogi területért felelt. A Családjogi Szakértői Bizottság számos nemzetközi megállapodást és ajánlást fogadott el, valamint nemzetközi szemináriumot és konferenciát szervezett a családjog területén.¹⁰

⁷ KAZUSKA Melinda: Gyermekek jogai az Európa Tanács dokumentumaiban. Elérhető: https://dfk-online.sze.hu/images/egyedi/doktori/%C3%A1ll_%C3%A9s_jog_alap_%C3%A9rt%C3%A9kei_2010/1.%20k%C3%B6t/kazuska.pdf p. 77. (Letöltés ideje: 2018.11.14.)

⁸ Council of Europe: *European Committee of Social Rights*. Elérhető: <https://www.coe.int/en/web/turin-european-social-charter/european-committee-of-social-rights> (Letöltés ideje: 2018.11.14.)

⁹ A témával az IDEA projekt keretében Hajdú József foglalkozott részletesen - aki egyébként a Bizottság tagja is egyben -, ezért jelen tanulmánynak nem célja részletesen vizsgálni ezen dokumentumot.

¹⁰ Council of Europe: *Family law and children's rights*. Elérhető: <https://www.coe.int/en/web/cdcj/completed-work/standard-setting/family-law-childrens-rights> (Letöltés ideje: 2018.01.20.)

Többek között megemlítenéd a 7. Európai Konferencia a Családjogról (7th European Conference on Family Law, Strasbourg, 2009), melynek a nemzetközi családi mediáció volt a témája; vagy az Európa Tanács és az

Továbbá két egyezmény bizottság („convention committee”) említendő. Az első **A gyermekek felügyeletéről szóló egyezmény bizottsága** (Convention Committee on the Custody Convention, T-CC), melynek feladata a gyermekek feletti felügyeleti jogot érintő határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a felügyeleti viszonyok helyreállításáról szóló európai Egyezmény tanulmányozása és végrehajtásának megkönnyítése.¹¹

A másik bizottság **A gyermekek jogainak gyakorlásáról szóló egyezmény Állandó Bizottsága** (Standing Committee on the European Convention on the Exercise of Children's Rights, T-ED), melynek feladata az egyezmény értelmezése és végrehajtásának megkönnyítése.¹²

(3) Gyermekjogi stratégia

Az Európa Tanács több gyermekjogi stratégiát is elfogadott, ide tartozik többek között:

A **Stockholmi stratégia** (2009-2011),¹³ mely három kulcsfontosságú területet határozott meg:

1. a gyermekek igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréseinek elősegítését,
2. a gyermekek elleni erőszak valamennyi formájának megszüntetését,
3. valamint a gyermekek részvételének elősegítését és társadalmi szerepük erősítését.¹⁴

A **Monacói stratégia** (2012-2015),¹⁵ amelynek négy főbb célkitűzése az alábbi volt:

1. gyermekbarát szolgáltatások és rendszerek kialakítása az igazságszolgáltatás egészségügy és szociális szolgáltatások területén,
2. a gyermekek elleni erőszak valamennyi formájának megszüntetése (beleértve a szexuális erőszakot, emberkereskedelmet, testi fenyegetést, valamint az iskolákban megvalósuló erőszakot),
3. a kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekek jogainak garantálása (többek között a fogyatékkal rendelkező, az őrizzetben lévő, az alternatív gondozásban lévő, migráns és kisebbséghez tartozó – beleértve a roma – gyermekeket),
4. a gyermekek részvételének elősegítése.¹⁶

Európai Unió Bizottságának közös konferenciája a “Az örökbefogadás kihívásai Európában: a gyermek mindenekfelett álló érdekének biztosítása” (Challenges in Adoption Procedures in Europe: ensuring the best interests of the child, Strasbourg, 30 November-1 December 2009).

¹¹ Council of Europe: *Family law and children's rights*. Elérhető: <https://www.coe.int/en/web/cdcj/completed-work/standard-setting/family-law-childrens-rights> (Letöltés ideje: 2018.01.20.)

¹² Council of Europe: *Family law and children's rights*. Elérhető: <https://www.coe.int/en/web/cdcj/completed-work/standard-setting/family-law-childrens-rights> (Letöltés ideje: 2018.01.20.)

¹³ A Stockholmi stratégiáról ld. bővebben: Council of Europe: *Building a Europe for and with children. 2009-2011 strategy*. Elérhető:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168045d226> (Letöltés ideje: 2018.11.14.)

¹⁴ Council of Europe: *Children's Strategy*. Elérhető: <https://www.coe.int/en/web/children/children-s-strategy> (Letöltés ideje: 2018.11.14.)

¹⁵ A Monacói stratégiáról ld. bővebben: Council of Europe: *Council of Europe Strategy for the Rights of the Child (2012-2015)* Elérhető:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168045d224> (Letöltés ideje: 2018.11.14.)

¹⁶ Council of Europe: *Children's Strategy*. Elérhető: <https://www.coe.int/en/web/children/children-s-strategy> (Letöltés ideje: 2018.11.14.)

Továbbá meg kell említeni az **Európa Tanács gyermekjogi stratégiáját (2016-2021)** (Council of Europe Strategy for the Rights of the Child), mely az Európa Tanács immár a harmadik gyermekjogi stratégiája.¹⁷ A stratégia meghatározza, hogy mik a gyermekjogok területén az Európa Tanács által már elért vívmányok, melyekre építeni lehet; melyek a gyermekjogok legnagyobb kihívásai; melyek a gyermekjogok terén kulcsfontosságú területek és intézkedések, valamint meghatározza a munkamódszereket, melyek szükségesek a stratégia végrehajtásához.

A stratégia *öt kulcsfontosságú területet* határoz meg a tagállamok számára, annak érdekében, hogy hatékonyan biztosítsák a gyermekeket megillető jogokat:

1. minden gyermek számára egyenlő esélyek biztosítása,
2. a gyermek részvétele az eljárásban,
3. erőszakmentes élet minden gyermek számára,
4. gyermekbarát igazságszolgáltatás,
5. a gyermekek jogainak biztosítása a digitális környezetben.¹⁸

(4) Gyermekjogi dokumentumok

Az Európa Tanács égisze alatt számos olyan dokumentum került elfogadásra, melyek kifejezetten a gyermekek védelmének egy-egy területét célozták.^{19, 20}

(A) Egyezmények

- **Európa Tanács: Európai egyezmény a házasságon kívül született gyermekek jogi helyzetéről, CETS 85., 1975. október 15.**
  - o Az egyezmény elsődleges célja az volt, hogy elfogadtassa, hogy a házasságon kívül született gyermeknek ugyanolyan jogállása van, mint a házasságban születetteknek. Magyarország nem ratifikálta ugyan az egyezményt, de a világon az elsők között, már három évtizeddel korábban elfogadta a házasságon kívül született gyermek jogállásáról szóló 1946. évi XXIX. törvényt, amely eltörölte Magyarországon a jogi különbségeket a törvényes és törvénytelen származás között.²¹

---

¹⁷ Council of Europe Strategy for the Rights of the Child 2016-2021 . *Building a Europe for and with children*, July 2016. Elérhető: <https://rm.coe.int/1680693342> (Letöltés ideje: 2018.01.20.) 1.p.

¹⁸ Ministers' Deputies, CM Documents, CM(2015)175 final: *Council of Europe Strategy for the Rights of the Child (2016-2021) – Children's human rights*, 3 March 2016, Chapter III.

¹⁹ Európa Tanács: *A gyermekek és jogaik a polgári és a családi jogban*.

Elérhető: <http://www.europatanacs.hu/index.php?workSpace=pages&id=27&langId=1> (Letöltés ideje: 2018.01.20.)

²⁰ Az egyezmények és ajánlások leírásához forrás és ld. bővebben: KAZUSKA Melinda: *Gyermekek jogai az Európa Tanács dokumentumaiban*. Elérhető:

https://dfk-online.sze.hu/images/egyedi/doktori/%C3%A1ll_%C3%A9s_jog_alap_%C3%A9rt%C3%A9kei_2010/1.%20k%C3%B6t/kazuska.pdf pp. 78-82. (Letöltés ideje: 2018.11.14.)

²¹ HEGEDÜS Andrea: *Polgári jog. Családjog*. R.I.M.Á.K. Kiadó, Szeged, 2018. 31.p.

- **Európa Tanács: *Európai egyezmény a gyermekek feletti felügyeleti joggal kapcsolatos határozatok elismeréséről és a felügyelet visszaállításáról*, CETS 105., 1980. május 20.**
  - Magyarország az egyezményt a 2004. évi LXVIII. törvénnyel²² ratifikálta.
- **Európa Tanács: *Európai egyezmény a gyermekek jogainak gyakorlásáról*, CETS 160., 1996. január 25.**
  - Az egyezmény a Gyermekek jogairól szóló ENSZ egyezményt egészíti ki, azáltal, hogy míg az ENSZ dokumentuma a gyermekek alapvető jogait rögzíti, addig az egyezmény az eljárásjogi szabályokat határozza meg.
- **Európa Tanács: *Egyezmény a gyermekekkel való kapcsolattartásról*, CETS 192., 2003. május 15.**
  - Az egyezmény elfogadásának háttérében a megnövekedett mobilizáció található. Az egyezmény rögzíti, hogy a gyermekeknek és a szülőnek joga van a kapcsolattartásra mind az államhatáron belül, mind az államhatáron túl.
- **Európa Tanács: *Egyezmény a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális zaklatás elleni védelméről*, CETS 201., 2007. október 25.**
  - A többi nemzetközi szervezethez hasonlóan az Európa Tanács is kiemelt figyelmet fordít az emberkereskedelem, a prostitúció, valamint a pornográfia megakadályozására, melynek keretében az egyezmény speciálisan a gyermekek védelmét célozza a szexuális kizsákmányolás és zaklatás ellen.
- **Európa Tanács: (Felülvizsgált) *Európai egyezmény a gyermekek örökbefogadásáról*, CETS 202., 2008. november 27.**
  - Az örökbefogadásról szóló egyezmény (1967) elsődleges célja az volt, hogy összehangolja az aláíró államok belső jogát. Az egyezmény rendelkezik az örökbefogadás feltételeiről és típusairól, valamint a gyermek állampolgárságáról és nevééről az örökbefogadás esetén. Az egyezmény elfogadását követő évtizedekben bekövetkezett változások (pl.: az azonos nemű párok jogi helyzetében bekövetkezett változások) azonban szükségessé tették az egyezmény felülvizsgálatát, melyre 2008-ban került sor.

---

²² 2004. évi LXVIII. törvény a gyermekek feletti felügyeleti jogot érintő határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a felügyeleti viszonyok helyreállításáról szóló, 1980. május 20. napján Luxemburgban kelt európai Egyezmény kihirdetéséről.

(B) Ajánlások

Az egyezményeken túlmenően az Európa Tanács különféle ajánlásokat is elfogadott, melyek kifejezetten a gyermekek jogainak a védelmét célozzák.

- **Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 1666 (2004) számú ajánlása a gyermekek testi fenyegetésének európai szintű tilalmáról**
  - o A többi nemzetközi egyezményből (pl.: Emberi Jogok Európai Egyezménye, Európai Szociális Karta) eredően a testi fenyegetés sérti a gyermek emberi méltóságához és testi épségéhez fűződő jogát. Ezen sérelem megakadályozása céljából az ajánlás hangsúlyozza a nemzeti szinten elfogadott jogszabályok fontosságát, melyek megtiltják a gyermekek testi fenyegetését.
- **Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 1698. (2005) számú ajánlása az intézetben élő gyermekek jogairól**
  - o Az ajánlás a szülői gondoskodást mellőző gyermekek védelmének biztosítását célozza. A dokumentum többek között feladatként meghatározza az intézetben nyújtott oktatás és ellátás minőségének javítását, a nem megfelelő intézetek bezárását, valamint, hogy gyermek családnál történő elhelyezésének úgy kell megtörténnie, hogy az jobb alternatívát jelentsen számára, mint az intézeti nevelés.
- **Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 1864. (2009) számú ajánlása a gyermekek őket érintő kérdésekben való részvételének a támogatásáról**
  - o Az ajánlás előírja, hogy amennyiben a gyermeket érintő határozat meghozatalára kerül sor, akkor megfelelően figyelembe kell venni az adott gyermek véleményét, kívánságait és érzéseit, továbbá kellő tekintettel kell lenni a gyermek korára és érettségi fokára.

További ajánlások:

- Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának (79) 17 és R (85) 4 sz., *a gyermekek elhanyagolással szembeni védelméről szóló ajánlásai*
- Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának R (87) 20 sz., *a fiatalkori bűnözésre adott társadalmi válaszokra vonatkozó ajánlása*
- Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának ajánlása *a fiatalkori bűnözés kezelésének új módszereiről és a fiatalkorú bűnelkövetőkre vonatkozó igazságszolgáltatás szerepéről* (2003. szeptember 23.)
- Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának (98) 8 sz., *a gyermekek családi és szociális életben való részvételéről szóló ajánlása*
- Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Rec (2001) 16 sz. *a gyermekek szexuális kizsákmányolással szembeni védelméről szóló ajánlása.*

GYERMEKJOGOK AZ EURÓPA TANÁCSBAN	
ÁLTALÁNOS	
Emberi Jogok Európai Egyezménye (1950) (+ Emberi Jogok Európai Bírósága)	
Európa Szociális Karta (1961) és Módosított Európai Szociális Karta (1996) (+Szociális Jogok Európai Bizottsága)	
KIFEJEZETTEN A GYERMEKEK JOGAIT CÉLZÓ DOKUMENTUMOK	
<p>Egyezmények</p> <ul style="list-style-type: none"> - Európa Tanács: <i>Európai egyezmény a házasságon kívül született gyermekek jogi helyzetéről</i>, CETS 85., 1975. október 15. - Európa Tanács: <i>Európai egyezmény a gyermekek feletti felügyeleti joggal kapcsolatos határozatok elismeréséről és a felügyelet visszaállításáról</i>, CETS 105., 1980. május 20. - Európa Tanács: <i>Európai egyezmény a gyermekek jogainak gyakorlásáról</i>, CETS 160., 1996. január 25. - Európa Tanács: <i>Egyezmény a gyermekekkel való kapcsolattartásról</i>, CETS 192., 2003. május 15. - Európa Tanács: <i>Egyezmény a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális zaklatás elleni védelméről</i>, CETS 201., 2007. október 25. - Európa Tanács: (Felülvizsgált) <i>Európai egyezmény a gyermekek örökbefogadásáról</i>, CETS 202., 2008. november 27. 	
<p>Ajánlások</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 1666 (2004) számú ajánlása <i>a gyermekek testi fenyítésének európai szintű tilalmáról</i> - Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 1698. (2005) számú ajánlása <i>az intézetben élő gyermekek jogairól</i> - Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 1864. (2009) számú ajánlása <i>a gyermekek őket érintő kérdésekben való részvételének a támogatásáról</i> - Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának (79) 17 és R (85) 4 sz., <i>a gyermekek elhanyagolással szembeni védelméről szóló ajánlása</i> - Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának R (87) 20 sz., <i>a fiatalkori bűnözésre adott társadalmi válaszokra vonatkozó ajánlása</i> - Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának ajánlása <i>a fiatalkori bűnözés kezelésének új módszereiről és a fiatalkorú bűnelkövetőkre vonatkozó igazságszolgáltatás szerepéről</i> (2003. szeptember 23.) - Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának (98) 8 sz., <i>a gyermekek családi és szociális életben való részvételéről szóló ajánlása</i> - Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Rec (2001) 16 sz. <i>a gyermekek szexuális kizsákmányolással szembeni védelméről szóló ajánlása.</i> 	
GYERMEKJOGOKKAL FOGLALKOZÓ BIZOTTSÁGOK, STRATÉGIÁK	
<p>Bizottságok</p> <p><i>Családjogi Szakértői Bizottság</i></p> <p><i>A gyermekek felügyeletéről szóló egyezmény bizottsága</i></p> <p><i>A gyermekek jogainak gyakorlásáról szóló egyezmény Állandó Bizottsága</i></p> <p>Stratégiák</p> <p><i>Stockholmi stratégia (2009-2011)</i></p> <p><i>Monacói stratégia (2012-2015)</i></p> <p><i>Európa Tanács gyermekjogi stratégiája (2016-2021)</i></p>	

AJÁNLOTT FORRÁSOK
<p>GRÁD András – WELLER Mónika: <i>A strasbourgi emberi jogi bíraskodás kézikönyve</i>. Negyedik, bővített kiadás. HVG-ORAC Lap- és könyvkiadó, Budapest, 2011</p> <p>KAZUSKA Melinda: Gyermek jogai az Európa Tanács dokumentumaiban. Elérhető: https://dfk-online.sze.hu/images/egyedi/doktori/%C3%A1ll%C3%A9s_jog_alap%C3%A9rt%C3%A9kei_2010/1.%20k%C3%B6t/kazuska.pdf (Letöltés ideje: 2018.11.14.)</p> <p>https://www.coe.int/en/web/children/</p>
AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁRÓL ÉS AZ ELJÁRÁSRÓL
<p><i>Emberi Jogok Európai Bírósága. Kérdések és válaszok</i>. Elérhető: https://www.echr.coe.int/Documents/Questions_Answers_HUN.pdf (Letöltés ideje: 2018.11.08.)</p> <p><i>EJEB: Az Ön EJEB-hez benyújtott kérelme: A kérelem benyújtásának és elbírálásának folyamata</i>. Elérhető: https://www.echr.coe.int/Documents/Your_Application_HUN.pdf (Letöltés ideje: 2018.11.08.)</p> <p>Az EJE cikkeiről ld. bővebben: https://rightsinfo.org/the-rights-in-the-european-convention/</p>
AJÁNLOTT VIDEÓK
<p>ECHR - Rövidfilm az Európai Emberi Jogi Bíróságról (Hungarian version). Elérhető: https://www.youtube.com/watch?v=IfwE-WPqhg4 (Letöltés ideje: 2018.01.21.)</p> <p>(HUN) ECHR - Európai Emberi Jogi Egyezmény (Hungarian Version). Elérhető: https://www.youtube.com/watch?v=yFLwOJ4aPw4 (Letöltés ideje : 2018.11.08.)</p> <p>(HUN) ECHR - Hogyan forduljunk helyesen a Bírósághoz (Hungarian Version). Elérhető: https://www.youtube.com/watch?v=NNni-a0EUvI (Letöltés ideje: 2018.11.08.)</p> <p>(HUN) ECHR - Videó az elfogadhatósági feltételekről (Hungarian Version). Elérhető: https://www.youtube.com/watch?v=vTT_uapSaQ8&list=PLT-6qb4oU5fhzKQdkQk6O7UPNhSuAWsB9&index=12 (Letöltés ideje: 2018.11.08.)</p> <p>Children's Rights: 7 Good Reasons for "Building a Europe for and with children" Elérhető: https://www.youtube.com/watch?v=8jifk16IHAY (Letöltés ideje: 2018.11.15.)</p>
KÉRDÉSEK
<ol style="list-style-type: none"> 1. Milyen jogokat biztosít az Emberi Jogok Európai Egyezménye? 2. Ki fordulhat kérelemmel az Emberi Jogok Európai Bírósághoz? 3. Mik az Emberi Jogok Európai Bírósághoz való egyéni kérelem benyújtásának feltételei? 4. Milyen gyermekjogi startégiával rendelkezik az Európa Tanács? 5. Milyen területeken fogadott el az Európa Tanács kifejezetten a gyermekek védelmét célzó dokumentumot?

II. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye és a gyermekjogok

Annak ellenére, hogy az Egyezmény egy általános emberi jogi dokumentum, a gyermekek jogainak védelme kapcsán is nagy jelentőséggel bír. A továbbiakban szó lesz az (II. 1.) ENSZ Gyermekjogi Egyezményének az EJEB joggyakorlatában betöltött szerepéről, (II. 2.) az EJEB előtt kérelem indítására jogosult személyekről, valamint (II. 3.) azokról az Egyezményben is biztosított jogokról, melyek kiemelt jelentőséggel rendelkeznek a gyermekek vonatkozásában.

II. 1. Az EJEB és az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye

Az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye²³ fontos szerepet tölt be a gyermekjogok európai biztosítása során is, ugyanis valamennyi Európa Tanács (és EU) tagállam részes fele az ENSZ Gyermekjogi Egyezménynek, ami így az európai gyermekjogok szempontjából is kiemelkedő fontosságú. Habár magát az Európa Tanácsot nem köti a Gyermekjogi Egyezmény (az Európa Tanács tagjait már igen), az EJEB az Egyezmény rendelkezéseit a nemzetközi jog általános elveivel összhangban kell, hogy értelmezze.

„Az Egyezmény nem értelmezhető vákuumban, hanem a nemzetközi jog általános elveivel összhangban értelmezendő. [...] figyelemmel kell lennie »a nemzetközi jognak a részes felek viszonyában alkalmazható bármely idevonatkozó« szabályára, különösen azokra a szabályokra, amelyek az emberi jogok nemzetközi védelmét biztosítják. Erre tekintettel, a pozitív kötelezettségeket, amiket a 8. cikk ró a Szerződő Államokra, az 1989. november 20-i gyermek jogairól szóló egyezmény fényében kell értelmezni.”²⁴

Ezáltal az ENSZ Gyermekjogi Egyezmény rendelkezéseire az EJEB is tekintettel van.²⁵ Az EJEB gyermekjogi ítélezése során több alkalommal is hivatkozott a Gyermekjogi Egyezményre. Ugyanakkor ezen ENSZ dokumentum súlya változó: egyes döntésekben az EJEB nagy jelentőséget tulajdonított neki, más esetekben viszont eltért a Gyermekjogi Egyezményben fellelhető megközelítéstől.²⁶ Egyes szerzők szerint azáltal, hogy az EJEB beemelte ítélezési gyakorlatába az ENSZ vonatkozó dokumentumait, valódi erőt biztosított ezen dokumentumoknak, mivel az EJEB ítéletei kötelezőek a szerződő államokra.²⁷

---

²³ A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény. Magyarországon kihirdette a 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről.

²⁴ (saját fordítás), EJEB, Harroudj kontra Franciaország (43631/09), 2012. október 4., 42. pont.

²⁵ Kézikönyv 2016, 27-28. pp.

²⁶ Kézikönyv 2016, 31-32. pp.

²⁷ FLORESCU, Simona – LIEFAARD, Ton – BRUNING, Mariëlle: Children's Rights and the European Convention on Human Rights, *NTM/NJCM-bull.* Vol. 40. No. 4. (2015), 452. p.

II. 2. Kérelem megindítására jogosultak

Az Egyezmény 34. cikke értelmében az EJEB-hez *bármely* természetes személy (továbbá nem-kormányzati szervezet vagy személyek csoportjai) egyéni kérelemmel fordulhat, amennyiben úgy véli, hogy az Egyezményben vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvekben biztosított jogait megsértette valamelyik, az Egyezményt aláíró állam.

Életkortól függetlenül lehet kérelmet benyújtani az EJEB-hez, így a gyermek vagy saját maga, mint kérelmező nyújthat be kérelmet, vagy jogait szülei vagy jogi képviselő útján érvényesítheti.²⁸

- **A gyermekek jogainak érvényesítése a szülő jogain keresztül.** Fontos arra is rámutatni, hogy a gyermekek jogainak védelme több esetben is a szülők jogain keresztül jelent meg. Példaként felhozható az Egyezmény 8. cikke (Magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog), amelynek vizsgálata során az EJEB az esetet sokszor nem a gyermek, hanem a szülők jogainak a szempontjából közelítette meg. Erre a lehetséges kettős megközelítésre példaként említhető, hogy nem csak a gyermek jogosult arra, hogy a szüleivel éljen, hanem a szülő is jogosult arra, hogy gyermekével éljen. („A családi élet lényeges elemét képezi, hogy a szülő gyermekével, a gyermek pedig szülőjével élhessen.”)²⁹
- **A gyermek, mint kérelmező.** Bár a gyermek életkori korlátozás nélkül jogosult saját maga is kérelmet beadni, ez nem jelenti azt, hogy jogait ugyanúgy képes gyakorolni, mintha felnőtt lenne, hiszen számos jogi, gazdasági, szociális és kulturális nehézséggel áll szemben, amennyiben bírósághoz fordulna.³⁰ A magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot leszámítva az Egyezményben találhatóak olyan jogosultságok is, melyek sérelme esetén kizárólag a gyermek érintett (pl.: 3. cikk: Kínzás tilalma, vagy a 6. cikk: Tisztességes tárgyaláshoz való jog), így ezekben az esetekben az EJEB közvetlenül a gyermekek jogaira hivatkozhatott.³¹

²⁸ FLORESCU, Simona – LIEFAARD, Ton – BRUNING, Mariëlle: Children’s Rights and the European Convention on Human Rights, *NTM/NJCM-bull.* Vol. 40. No. 4. (2015), 451. p.

²⁹ EJEB, *Olsson kontra Svédország* (1.) (10465/83), 1988. március 24. par. 59.

³⁰ TULKENS, Françoise: La Convention européenne des droits de l’Homme et les droits des enfants, *Journal du droit des jeunes*, 2008/2 (N° 272), 29-30. pp.

³¹ *Kézikönyv* 2016, 31. p.

II. 3. Gyermekjogok az Egyezményben

Annak ellenére, hogy az Egyezmény egy általános emberi jogi dokumentumnak tekintendő, egyes rendelkezések **(1) kifejezetten a kiskorúakat célozzák**, illetve **(2) bizonyos általános rendelkezések fokozottabb jelentőséggel rendelkeznek a gyermekeket illetően**.

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI EGYEZMÉNYE ÉS A GYERMEKEK JOGAI	
Kifejezetten a kiskorúak védelmét célzó rendelkezések	„Általános”, de a kiskorúak szempontjából kiemelt jelentőségű rendelkezések
5. cikk: Szabadsághoz és biztonsághoz való jog 6. cikk: Tisztességes tárgyaláshoz való jog	8. cikk: Magán- és családi élet tiszteletben való tartásához való jog
Az Egyezményhez fűzött Hetedik Kiegészítő Jegyzőkönyv 5. cikk: A házastársak egyenjogúsága	Az Egyezményhez fűzött Első kiegészítő jegyzőkönyv, 2. cikk: Oktatáshoz való jog

(1) Kifejezetten a kiskorúak védelmét célzó rendelkezések

Az **Egyezmény** két rendelkezést is tartalmaz, mely kifejezetten a kiskorúakra vonatkozik.

- **5. cikk: Szabadsághoz és biztonsághoz való jog.** Az 5. cikk első bekezdésének d. pontja rendelkezik a kiskorú őrizetbe vételéről, illetve őrizetben tartásáról nevelési felügyelet, vagy az illetékes hatóság elé állítás céljából. A rendelkezés kimondja, hogy mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz. Kiskorút szabadságától csak törvényben meghatározott eljárás útján, és csak abban az esetben lehet megfosztani, ha az őrizetbe vétel törvényes rendelkezés alapján nevelési felügyelet célját szolgálja, őrizetben tartása pedig az illetékes hatóság elé állítás célját szolgálja.

Kép forrása: https://rightsinfo.org/app/uploads/2015/04/human_rights_convention-article_5.png

- **6. cikk: Tisztességes tárgyaláshoz való jog.** A 6. cikk első bekezdése korlátozza a tárgyalások nyilvánosságát a kiskorúak érdekeinek védelmére tekintettel. Mindenkinek joga van a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság általi, tisztességes, nyilvános és ésszerű időn belül lefolytatott eljáráshoz. Ugyanakkor a tárgyalóterembe történő belépés megtiltható bizonyos esetekben: köztük akkor, ha azt a kiskorúak érdekei szükségessé teszik.

Kép forrása: https://rightsinfo.org/app/uploads/2015/04/human_rights_convention-article_6.png

Az *Egyezményhez fűzött Hetedik Kiegészítő Jegyzőkönyv* is tartalmaz kifejezetten a gyermekeket célzó rendelkezést:

- **5. cikk: A házastársak egyenjogúsága.** Habár a szülők jogai felől közelíti meg a kérdést, az 5. cikk kimondja, hogy a házastársaknak polgári jogi vonatkozásban egyenlő jogaik és felelősségeik vannak a gyermekeikkel való kapcsolataikban, a házasság alatt és annak felbontása esetén is. Továbbá kimondja, hogy az államok a gyermek érdekében szükséges intézkedéseket tehetnek.

(2) „Általános”, de a kiskorúak szempontjából kiemelt jelentőségű rendelkezések

Az EJEB az Egyezmény „általános” rendelkezéseit számos alkalommal alkalmazta a gyermekek vonatkozásában. A gyermekjogok szempontjából két kiemelt jelentőségű cikkről kell szót ejteni: az első kiegészítő jegyzőkönyv 2. cikkéről (Oktatáshoz való jog),³² valamint az Egyezmény 8. cikkéről (Magán- és családi élet tiszteletben való tartásához való jog).³³

- **Első kiegészítő jegyzőkönyv, 2. cikk: Oktatáshoz való jog.** Ez a dispozíció kimondja, hogy az *oktatáshoz való jog mindenkit megillet*. Bár ennek a jognak bárki jogosultja lehet, a gyermekek tipikusan érintettek az oktatás által. Az oktatáshoz való jog magában foglalja a „bármely adott időpontban létező oktatási intézményekhez való hozzáférés jogát”,³⁴ továbbá a jogot arra, hogy a diákok hasznosítani is tudják az oktatás során tanultakat, az elvégzett tanulmányokról hivatalos elismerést kapjanak. Az oktatáshoz való jog nem korlátlan jog: lehetőség van fegyelmi intézkedések kiszabására, felfüggesztésre vagy kizárásra, azzal a feltétellel, hogy azok törvényes és legitim célt szolgálnak.³⁵

A 2. cikk azt is kimondja, hogy a *szülők jogosultak arra, hogy az oktatás és tanítás során az állam tiszteletben tartsa vallási és világnézeti meggyőződésüket*. Ez a jogosultság természetesen nem korlátlan, nem jelenti azt, hogy az állam – akinek a kompetenciájába tartozik a tananyag meghatározása – ne építhetne be a tananyagba vallási és világnézeti jellegű információt. Ennek azonban az a feltétele, hogy azt „tárgyilagos, kritikus és pluralista módon” közvetítsék.³⁶

- **8. cikk: Magán- és családi élet tiszteletben való tartásához való jog.** Az Egyezmény 8. cikke a *leggyakrabban hivatkozott cikk a gyermekek kapcsán*. A cikk első bekezdése kimondja, hogy:

„1. Mindenkinnek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.”

Kép forrása: https://rightsinfo.org/app/uploads/2015/04/human_rights_convention-article_8.png

³² TULKENS, Françoise: La Convention européenne des droits de l'Homme et les droits des enfants, *Journal du droit des jeunes*, 2008/2 (N° 272), 29. p.

³³ A gyermekjogok szempontjából továbbá kiemelt jelentőségű az Egyezmény 3. cikke (Kínzás tilalma), illetve a 6. cikk (Tiszteletes tárgyaláshoz való jog). Forrás: Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége/Európa Tanács: *Kézikönyv a gyermekjogokra vonatkozó európai jogról*. Az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2016, 24. p, 31. p

³⁴ *Kézikönyv* 2016, 24. p, 150. p

³⁵ *Kézikönyv* 2016, 24. p, 150. p

³⁶ *Kézikönyv* 2016, 24. p, 151. p

A 8. cikkre vonatkozó ítélkezésében az EJEB a gyermekek védelmének több területével is foglalkozott, többek között a gyermekek személyazonosságához való jogával, örökbefogadással, nevelőszülői ellátással kapcsolatos jogaikkal, személyes integritáshoz való jogukkal vagy éppen a gyermek mindenekfelett álló érdekével.³⁷ A 8. cikk kapcsán állapította meg az EJEB, hogy a gyermeknek joga van ismernie a származását, továbbá rendelkezett a gyermekek kiutasításának kérdéséről, vagy a válás esetén történő kapcsolattartás kérdéséről.³⁸

Fontos azonban, hogy a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog nem egy abszolút jogosultság, hanem bizonyos garanciális feltételek betartása mellett korlátozható. A korlátozás feltételeiről a második bekezdés rendelkezik:

„2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.”

Jól látható, hogy a korlátozásnak *három együttes feltétele* van. Csak abban az esetben korlátozható a gyermek (illetve a szülő) magán- és családi élet tiszteletben tartásához való joga, ha:

1. a korlátozás törvényen alapul,
2. az alábbi célok valamelyikére irányul:
  - nemzetbiztonság,
  - közbiztonság,
  - ország gazdasági jóléte,
  - zavargás vagy bűncselekmény megelőzése,
  - közegészség védelme,
  - erkölcsök védelme,
  - mások jogainak és szabadságainak védelme,
3. és szükséges egy demokratikus társadalomban.

A továbbiakban az kerül áttekintésre, hogy az EJEB gyakorlatában milyen döntéseket hozott a gyermek 8. cikkben foglalt jogosultságai tekintetében.

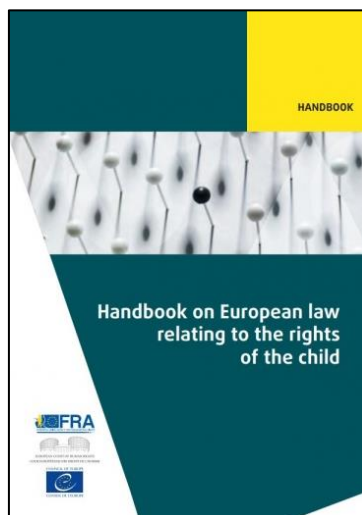
---

³⁷ FLORESCU, Simona – LIEFAARD, Ton – BRUNING, Mariëlle: Children's Rights and the European Convention on Human Rights, *NTM/NJCM-bull.* Vol. 40. No. 4. (2015), 451. p.

³⁸ Ld. bővebben: TULKENS, Françoise: La Convention européenne des droits de l'Homme et les droits des enfants, *Journal du droit des jeunes*, 2008/2 (N° 272), 33-34. pp.

Ajánlott forrás

Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége/Európa Tanács: *Kézikönyv a gyermekjogokra vonatkozó európai jogról*. Az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2016

Kérdések

1. Mely, az Egyezményben meghatározott jogok jutnak kiemelt jelentőséghez a gyermekek vonatkozásában?
2. Milyen, kifejezetten a gyermekek jogait célzó rendelkezést tartalmaz az Egyezmény?
3. Hogyan érvényesítheti a gyermek a jogait az EJEB előtt?
4. Melyik az Egyezmény leggyakrabban hivatkozott cikke a gyermekek kapcsán?

III. Az EJEK és a 8. cikk: családi élethez való jog és a gyermekek védelme

Az Egyezmény 8. cikkével összefüggésben a gyermeknek egyrészt joga van ahhoz, hogy **(III. 1.) családi élethez való jogát** tiszteletben tartsák és családjában nevelkedjen. Másfelől joga van ahhoz is, hogy egészséges környezetben nevelkedjen. **(III. 2.)** Így amennyiben valamilyen oknál fogva veszélyeztetett a gyermeknek ezen érdeke, az állam köteles beavatkozni a *gyermek védelme érdekében*.

III. 1. A gyermek családi élet tiszteletben tartásához fűződő joga

A gyermek családi élet tiszteletben tartásához fűződő joga többféle jogosultságot is magában foglal, például a **(1) személyazonosságához való jog** részeként a *származás megismerésének jogát*, **(2) a gyermekelhelyezéssel** kapcsolatos jogosultságokat, valamint a **(3) mindkét szülővel való kapcsolattartás jogát**.

Ezek ugyanakkor nem abszolút jogosultságok, az Egyezmény 8. cikkének második bekezdése szerint korlátozhatóak. Azt is fontos leszögezni, hogy habár az államot alapvetően negatív kötelezettség terheli (azaz tartózkodnia kell a családi életbe történő beavatkozástól), pozitív kötelezettségei is vannak. Ezen pozitív kötelezettségek közé tartozik, hogy nyújtson különféle támogatást a családoknak, továbbá (amint azt a III. 2. fejezetben bemutatásra kerül) amennyiben a gyermek érdekei veszélyeztetettek, cselekednie kell és megfelelő intézkedéseket kell hoznia a gyermek védelme érdekében.

(1) A származás megismerésének joga

Az EJEK szerint a 8. cikk magába foglalja a személyazonosságához való jogot és a személyes fejlődéshez való jogot. Az *Odièvre kontra Franciaország ügyben* a kérelmező a vér szerinti családtagjainak kilétét szerette volna feltárni, aminek érdekében bírósághoz is fordult. A kérelmező anyja ugyanis, kilétét nem kívánta felfedni, a gyermekről csecsemő korában lemondott, majd a gyermeket örökbe fogadta egy család. Az EJEK kimondta, hogy a személyes fejlődéshez szükséges az is, hogy az érintett személy tisztában legyen a személyazonosságára vonatkozó ismeretekkel, és létfontosságú érdeke az, hogy személyazonosságára vonatkozó olyan ismereteket, mint például szüleinek a kiléte, megismerjen. Az EJEK azt is kimondta, hogy a születés és annak körülményei a gyermek (és a későbbi felnőtt) magánéletének részét képezik, így az ügyben alkalmazandó a 8. cikk.³⁹ Ugyanakkor a gyermek ezen jogát az anya egészségének védelmével kell összevetni. Az anyáknak ugyanis érdekük, hogy biztosítsák számukra, hogy megfelelő orvosi körülmények között, de anonim módon adhassanak életet gyermekeiknek. Az ügyben a Bíróság végül nem állapította meg a 8. cikk sérelmét.

---

³⁹ EJEK: *Odièvre kontra Franciaország* (42326/98), 2003. február 13. par. 29.

<i>A származás megismeréséhez való jog ODIÈVRE KONTRA FRANCIAORSZÁG</i>	
Tényállás	
<p>A kérelmező a vér szerinti családtagjainak kilétét szeretne volna feltárni, aminek érdekében bírósághoz is fordult. A kérelmezőt ugyanis örökbe adott, miután anyja - kilétét nem kívánva felfedni -, a gyermekről csecsemő korában lemondott. Az anya anonimitását védő jogszabályok miatt csupán személyazonosítást lehetővé nem tevő információhoz jutott hozzá a vér szerinti családjáról. A kérelmező megtudta ugyan, hogy testvérei is vannak, ám az anya anonimitását védő jogszabályok miatt kilétüket nem lehetett felfedni.</p>	
Mit mondott ki az EJEB?	
<ul style="list-style-type: none"> • A személyes fejlődéshez az is szükséges, hogy az érintett személy tisztában legyen és megismerhesse a személyazonosságára vonatkozó ismereteket, mint például szüleinek a kilétét. A születés és annak körülményei a gyermek (és a későbbi felnőtt) magánéletének részét képezik, így az ügyben alkalmazandó a 8. cikk. • Két érdek áll egymással kollízióban: (1) a származás megismeréséhez és a személyes fejlődéshez való jog és (2) a nőnek az egészsége védelméhez fűződő érdeke, azáltal, hogy kilétét ne fedje fel mégis megfelelő egészségügyi körülmények között adjon életet gyermekének (közegészséghez fűződő érdek is!). Továbbá jelen esetben harmadik személyek (örökbefogadó szülők és a vér szerinti családtagok) magánéletéhez való jogára is figyelemmel kellett lenni. • A francia jogalkotó megfelelő egyensúlyt talált a két oldal között, mivel személyazonosításra alkalmatlan információt megtudhatott a kérelmező, ugyanakkor a harmadik személyek érdekeinek védelme is megvalósult. 	
<i>Nem valósult meg a 8. cikk sérelme</i>	

A *Mikulić kontra Horvátország ügyben* az EJEB szintén a gyermek származás megállapításához való jogával foglalkozott. Az ügyben a gyermek – aki házasságon kívül született – és édesanyja apaság megállapítása iránti pert indítottak a gyermek feltételezett apja ellen. Az alperes azonban több felszólítás ellenére sem jelent meg és nem volt hajlandó alávetni magát a bíróság által elrendelt DNS vizsgálatnak, emiatt az eljárás éveken keresztül elhúzódott. A gyermek és a gyermek anyja az EJEB-hez fordultak kérelemmel, arra hivatkozva, hogy a horvát bíróságok nem voltak képesek döntést hozni az ügyben és ezáltal bizonytalanságban tartották őt a személyazonosságával kapcsolatban, megvalósítva a 8. cikk sérelmét. Az EJEB kimondta, hogy a kérelmező számára létfontosságú, az Egyezmény által is védett érdek, hogy hozzájusson ahhoz az információhoz, amely által személyes identitásának egy ilyen fontos elemét felderítheti. Az EJEB végül arra alapozva állapította meg a 8. cikk sérelmét, hogy a horvát jog nem tette lehetővé az alperes arra kötelezését, hogy a DNS vizsgálaton részt vegyen és más alternatív lehetőséget sem biztosított arra, hogy az alperes

apaságát megállapítsák. A bíróságok így a kérelmezőt személyazonosságával kapcsolatban hosszú időn át bizonytalanságban tartották, megsértve a 8. cikkben foglalt jogosultságát.⁴⁰

(2) A gyermekelhelyezés

A gyermekelhelyezésekkel kapcsolatban a gyermek mindenekfelett álló érdekének érvényesülését hangsúlyozta az EJEB a **Bronda kontra Olaszország ügyben**. A kérelmezők – a gyermek nagyszülei – a 8. cikk megsértésére hivatkoztak, mivel lányuk szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette és a gyermeket nevelőszülőknél helyezte el, és megtagadták a családegyesítést az anya alkalmatlanságára, a szülők közti kapcsolat teljes hiányára, a rendezetlen családi viszonyokra és arra tényre hivatkozással, hogy a gyermek nevelőcsaládjába teljesen beilleszkedett. Az EJEB megállapította, hogy bár a szülők és gyermekek jogosultak arra, hogy egymással legyenek, a gyermek mindenekfelett álló érdekét kell figyelembe venni. Ebben az esetben a gyermek – aki kifejezetten kinyilvánította, hogy nem kívánja nevelőcsaládját elhagyni –, azon érdekét kellett összevetni a vérszerinti családja érdekével, hogy nevelő szüleinél maradhasson: mely érdek felülírta a nagyszülők érdekét. Erre tekintettel az EJEB nem állapította meg a 8. cikk sérelmét.⁴¹

---

⁴⁰ European Court of Human Rights, Press release issued by the Registrar: *Judgment in the Case of Mikulić v. Croatia*. Press release. 074, 7.2.2002. Elérhető: <http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-489754-491011> (Letöltés ideje: 2018.01.20.)

⁴¹ EJEB: *Bronda kontra Olaszország* (22430/93), 1998.06.09.

A gyermekelhelyezés során figyelembe kell venni a gyermek érdekét, azonban az elhelyezés nem alapulhat önkényesen kiragadott, a szülők közti különbséget tevő szempontokon.⁴² A *Salgueiro da Silva Mouta kontra Portugália ügyben* az EJEB elmarasztaló ítéletet hozott a 14. cikknek (Megkülönböztetés tilalma) a 8. cikkel összefüggésben megállapított megsértéséért, mivel a portugál bíróságok a gyermeket az apa homoszexualitása miatt az anyánál helyezték el, egyéb szempontok mérlegelése nélkül. A Lisszaboni Fellebbviteli Bíróság ugyanis megfordította az alsóbb fokú bíróság, a gyermeket az apánál elhelyező ítéletét, melyet a gyermek érdekét szem előtt tartva, a kérelmező homoszexuális voltára és arra a tényre alapozott, hogy a kérelmező egy másik férfival élt. A kérelmező homoszexualitása döntő tényező volt a gyermek elhelyezésekor, amely így hátrányos megkülönböztetést valósított meg, mivel nem volt objektíve, észszerűen indokolható, sem arányos az elérni kívánt céllal. Az EJEB megállapította az Egyezmény sérelmét.⁴³

<p style="text-align: center;">Gyermekeelhelyezés</p> <p style="text-align: center;">SALGUEIRO DA SILVA MOUTA KONTRA PORTUGÁLIA</p>
<p style="text-align: center;">Tényállás</p>
<p>A kérelmező – az apa – gyermekét a portugál bíróságok az apa homoszexualitása miatt az anyánál helyezték el, egyéb szempontok mérlegelése nélkül. A Lisszaboni Fellebbviteli Bíróság ugyanis megfordította az alsóbb fokú bíróságnak a gyermeket az apánál elhelyező ítéletét, melyet a gyermek érdekét szem előtt tartva, a kérelmező homoszexuális voltára és arra a tényre alapozott, hogy a kérelmező egy másik férfival élt.</p>
<p style="text-align: center;">Mit mondott ki az EJEB</p>
<ul style="list-style-type: none"> • A gyermeket az apánál elhelyező ítélet megfordítása megvalósította a magán- és családi életbe történő beavatkozást. • <i>Jogszerű volt-e a beavatkozás (8. cikk 2. bek.)?</i> A fellebbviteli bíróság a gyermek érdekét tartotta szem előtt, mikor az apa homoszexualitásával indokolva meghozta ítéletét. Ez a 14. cikkbe (Megkülönböztetés tilalma) ütközött. • A gyermekeelhelyezés során figyelembe kell venni a gyermek érdekét, azonban az elhelyezés nem alapulhat önkényesen kiragadott, a szülők közti különbséget tevő szempontokon.
<p style="text-align: center;">Megvalósult a 14. cikknek (Megkülönböztetés tilalma) a 8. cikkel összefüggésben megállapított sérelme.</p>

⁴² Grád András – Weller Mónika: *A strasbourgi emberi jogi bírászkodás kézikönyve*. Negyedik, bővített kiadás. HVG-ORAC Lap- és könyvkiadó, Budapest, 2011, 461. p.

⁴³ European Court of Human Rights, Press release issued by the Registrar: *Judgment in the Case of Salgueiro da Silva Mouta v. Portugal*. Press release. 741, 21.12.1999 Elérhető: <http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-68195-68663> (Letöltés ideje: 2018.01.21.)

(3) A mindkét szülővel való kapcsolattartáshoz való jog

A gyermek mindkét szülővel való kapcsolattartáshoz való joga két esetben jut jelentőséghez: amennyiben a szülők döntenek az elválás ellen, vagy amikor az állam rendeli el a szülő és a gyermek elválasztását valamilyen oknál fogva. Az EJEB szerint habár a szülőt is és a gyermeket is megilleti az a jog, hogy kapcsolatban legyenek, ez a jog is korlátozható, a gyermek mindenekfeletti érdekére tekintettel.⁴⁴ Ugyanakkor a kapcsolattartási jog meghatározása nem sértheti az egyenlő bánásmód követelményét. Az EJEB a **Vojnity kontra Magyarország ügyben** elmarasztalta hazánkat a 14. cikknek (Megkülönböztetés tilalma) a 8. cikkel összefüggésben megállapított megsértéséért. Az ügyben a kérelmező, aki a Hit Gyülekezetének tagja, láthatási jogát teljes mértékben megszüntették arra hivatkozással, hogy vallási meggyőződése ártalmas a gyermekére nézve, aki így kérelmezte az EJEB-től a 8. cikk és a 14. cikk megsértésének megállapítását. Az EJEB nem találta bizonyítottnak, hogy a kérelmező vallási hovatartozása valóban ártalmas lett volna a gyermekre, továbbá a bíróság eljárása nem volt arányos, mivel a láthatási jogot teljes mértékben megszüntette, alternatív megoldások mérlegelése nélkül. Így az elérni kívánt célhoz képest nem volt arányos az intézkedés, és megvalósult az Egyezmény sérelme.⁴⁵

Kapcsolattartáshoz való jog VOJNITY KONTRA MAGYARORSZÁG
Tényállás
Az ügyben a kérelmező, aki a Hit Gyülekezetének tagja, láthatási jogát teljes mértékben megszüntette a bíróság arra hivatkozással, hogy vallási meggyőződése ártalmas a gyermekére nézve.
Mit mondott ki az EJEB
<ul style="list-style-type: none">
Az EJEB nem találta bizonyítottnak, hogy a kérelmező vallási hovatartozása valóban ártalmas lett volna a gyermekre, nem bizonyítható, hogy az intézkedés valóban a gyermek érdekét szolgálta. Nem merült fel olyan különleges körülmény, amely indokolt volna egy ilyen radikális intézkedést, a láthatási jog <i>teljes mértékű</i> megszüntetését. Továbbá a bíróság eljárása nem volt arányos, mivel a láthatási jogot teljes mértékben megszüntették, alternatív megoldások mérlegelése nélkül. A láthatási jog megszüntetése az apa vallási hovatartozásán alapult, amely megkülönböztetés az EJEB esetjoga szerint nem rendelkezik objektív és ésszerű indokkal. Az elérni kívánt célhoz képest (a gyermek mindenekfelett álló érdekének védelme) nem volt arányos az intézkedés.
Megvalósult a 14. cikknek (Megkülönböztetés tilalma) a 8. cikkel összefüggésben megállapított sérelme.

⁴⁴ Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége/Európa Tanács: *Kézikönyv a gyermekjogokra vonatkozó európai jogról*. Az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2016, 87. p.

⁴⁵ EJEB: *Vojnity kontra Magyarország* (29617/07), 2013. február 12. és European Court of Human Rights, Press release issued by the Registrar of the Court: *Total removal of a father's access rights because of his religion was discriminatory*. ECHR 044 (2013) 12.02.2013.

A *Mustafa és Armağan Akin kontra Törökország ügyben* a kérelmezők, az apa és a fia, a 8. cikk sérelmére hivatkoztak, mivel a szülők válása után az apa kapta meg a fia feletti szülői felügyeleti jogát, az anya pedig a lányuk feletti szülői felügyeleti jogot. A kérelmezők a 8. cikk megsértésének megállapítását kérték, mivel a gyermekfelügyeleti megállapodás értelmében az apa nem tudott egyszerre a két gyermekével találkozni és a testvérek sem találkozhattak egymással. Az EJEB megállapította, hogy a nemzeti bíróság magától, a szülők kérelme nélkül választotta el egymástól a két testvért, amely döntést nem indokolt meg. Az, hogy a gyermekek egymással ne tudjanak semmilyen kapcsolatot létesíteni túl súlyos ahhoz, hogy pusztán a szülőkre legyen bízva a döntés, különösen arra tekintettel, hogy az anya megakadályozta a gyermekek közötti kapcsolattartást. Ezen túlmenően az apa sem találkozhatott egyszerre a két gyermekével. Az EJEB megállapította, hogy a bíróság megsértette a kérelmezők családi élet tiszteletben tartásához való jogát.⁴⁶

---

⁴⁶ European Court of Human Rights, Press release issued by the Registrar: *Chamber judgment: Mustafa and Armağan Akin v. Turkey (application no. 4694/03)* Press release. 285, 06.04.2010. Elérhető: <http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-3089053-3419251> (Letöltés ideje: 2018.01.21.)

III. 2. A gyermekek védelme

Az EJEB családi élettel kapcsolatos joggyakorlatában kiemelt szerepe van a szülő és gyermek azon jogának, hogy együtt legyenek. Annak érdekében, hogy ez a jog a gyakorlatban is érvényre jusson, az államnak nem csupán tartózkodnia kell a családok magánéletébe történő beavatkozástól, hanem *pozitív kötelezettségek* is terhelik, cselekednie kell annak érdekében, hogy a gyermeknek megfelelő védelmet biztosítson, a gyermek mindenekfelett álló érdekének érvényt szerezzen.⁴⁷ Ugyanis, amennyiben a gyermek olyan helyzeteknek van kitéve, melyek a 3. cikk (Kínzás tilalma) alá tartoznak (különösen: családon belüli erőszak, gyermekbántalmazás, szexuális abúzus), az állam köteles cselekedni.⁴⁸ Ezekben az esetekben a gyermeket ki kell emelni családjából s alternatív gondozásba kell venni, annak érdekében, hogy a gyermek mindenekfelett álló érdeke érvényre jusson.

Ilyenkor érdek mérlegelés valósul meg a gyermek két érdeke között. A gyermeknek ugyanis egyrészt joga van ahhoz, hogy egészséges környezetben nőjön fel, és a 8. cikk nem foglalja magában a szülőnek azt a jogát, hogy a gyermek egészségét vagy fejlődését veszélyeztesse. Másrészt a gyermek természetesen abban érdekelt, hogy családjából ne emeljék ki, hogy családjával kapcsolata legyen.⁴⁹ Ennél fogva kiemelkedő jelentőségű, hogy a gyermek csak abban az esetben választható el a szüleitől, ha az intézkedés megfelel a 8. cikk második bekezdésében meghatározott korlátozásnak.⁵⁰

A továbbiakban a legfontosabb esetek tömör ismertetésén keresztül kerülnek bemutatásra az EJEB gyermekek védelméhez kötődő fontosabb ítéletei, melyek a **(1) törvényi jogalap meglétének** vizsgálatával, **(2) a gyermek mindenekfelett álló érdekével**, **(3) az állam cselekvési kötelezettségével**, **(4) a gyermek meghallgatásával** és **(5) a gyermek információhoz való hozzáféréseinek jogával** foglalkoztak.

(1) Törvényi jogalap megléte

Azt a feltételt, hogy a korlátozásnak megfelelő törvényi jogalappal kell rendelkeznie csupán felületesen vizsgálja az EJEB, nagyfokú mozgásteret hagyva az államoknak. Az EJEB ugyanis elismerte, hogy ezen a területen az általánosabb rendelkezések használata és a nagyobb bírói mérlegelési jogkör megfelelő jogi garanciát jelentenek a gyermekvédelem terén.⁵¹

---

⁴⁷ LARRALDE, Jean-Manuel: *Famille et Convention européenne des droits de l'homme*, CRDF No. 11. (2013) 26. p.

⁴⁸ PRASONG, Orapim: *La protection des droits de l'enfant par la Cour européenne des droits de l'homme*. Thèse en droit pour obtenir le Grade de Docteur de l'Université de Bordeaux, 2016, 329. p.

⁴⁹ EJEB, *Gnahoré kontra Franciaország* (40031/98), 2000. szeptember 19. par. 59.

⁵⁰ PRASONG 2016, 325-326. pp.

⁵¹ PRASONG 2016, 325. p.

A *Bronda kontra Olaszország ügyben* is megfogalmazta ezt az EJEB, kimondva, hogy az esetben a nemzeti bíróság által alkalmazott jogszabályok „[...] igen általánosak, ami lehetővé teszi a nemzeti hatóságok széles körű mérlegelési lehetőségét annak során, hogy megállapítsák, mely intézkedések szükségesek a gyermek védelme érdekében. Azonban ezen a területen lehetetlen a jogi szabályokat teljes precizitással meghatározni, [...] az önkényes beavatkozás ellen biztosítékot jelent az, hogy a normák alkalmazása során lehetőség nyílik azok bírósági felülvizsgálatára.”⁵²

(2) A gyermek mindenekfelett álló érdeke a hatóságok döntéshozatala során

Az EJEB hangsúlyozta, hogy amennyiben sor kerül a gyermeknek a családból történő kiemelésére, a döntés során az adott helyzet körülményeire tekintettel kell lenni, a szükségesség és arányosság követelményeit be kell tartani. Például a *Schmidt kontra Franciaország ügyben* az EJEB megállapította, hogy nem valósult meg a 8. cikk sérelme, mivel az eset körülményeire tekintettel szükséges volt az az intézkedés, miszerint egy hároméves gyermeket ki kellett emelni családjából. Habár a szülőket megilleti a vallásszabadság joga, ez nem terjed ki arra a tényállásra miszerint ebbe a szektába tartozóknál bevett szokás a kiskorúakat bezárni, elkülöníteni a külvilágtól, gondatlanul bánni velük vagy éppen bántalmazni őket. Ezeket a cselekményeket az apa is megvalósította.⁵³ Az EJEB megállapította, hogy a kérelmezők gyermekének – csakúgy, mint ebbe a vallási „felekezetbe” tartozók gyermekeinek – nevelése során a lelki egyensúlya és fejlődése súlyosan veszélyeztetett.⁵⁴ Ezekre a körülményekre tekintettel a gyermek családjából történő kiemelése szükséges és arányos intézkedésnek tekintendő, így nem állapította meg az EJEB a 8. cikk sérelmét.

---

⁵² EJEB: *Bronda kontra Olaszország* (22430/93), 1998. június 9. par. 54.

⁵³ PRASONG 2016, 327. p.

⁵⁴ European Court of Human Rights, Press release issued by the Registrar: *Chamber Judgement, Schmidt v. France*. Press release - 535(2007), 26. 07. 2007.

Elérhető: [https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{"fulltext":\["Schmidt"\],"itemid":\["003-2077108-2199558"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{)
(Letöltés ideje: 2017.12.11.)

A *Kutzner kontra Németország* esetben ugyanakkor az EJEB megállapította a 8. cikknek a sérelmét. Ebben az esetben a kérelmezők (a szülők) ugyanis enyhe fokban értelmi fogyatékosak voltak, a német bíróság pedig gyakorlatilag erre a körülményre alapozva szüntette meg a szülők felügyeleti jogát gyermekeik felett, azzal érvelve, hogy a gyermekek tanulási nehézségekkel küzdenek. Az EJEB megállapította, hogy a német bíróság eljárása, habár jogszerű céllal rendelkezett, aránytalan beavatkozásnak minősült. Ugyanis az eljáró bíróságok nem voltak tekintettel arra a körülményre, hogy az eljárásban a szakértők megosztó véleményt bocsátottak ki a szülők állapotáról, és volt olyan szakértő, aki szerint az enyhe értelmi fogyatékoság ellenére a szülők képesek voltak gyermekeik megfelelő nevelésére. A szülők alkalmatlansága nem nyert minden kétséget kizáró bizonyítást, ezért a gyermekek családból történő kiemelése – mely a legsúlyosabb beavatkozás a családi életbe – aránytalan intézkedésnek tekintendő az elérni kívánt célra tekintettel. Ráadásul a két gyermeket külön intézményben helyezték el, elválasztva őket még egymástól is, és a szüleikkel történő kapcsolattartás is akadályozva volt.⁵⁵

<p align="center"><i>A gyermek mindenképp álló érdeke</i></p> <p align="center">KUTZNER KONTRA NÉMETORSZÁG</p>
<p align="center">Tényállás</p>
<p>A kérelmezők (a szülők) felügyeleti jogát a német bíróság arra hivatkozással szüntette meg, hogy a szülők enyhe fokban értelmi fogyatékosak voltak, a gyermekek pedig megkésett mentális és fizikai fejlettséggel rendelkeztek. A gyermekeket nevelőszülőknél helyezték el, a szülők és gyermekeik közti kapcsolattartást pedig erőteljesen korlátozták.</p>
<p align="center">Mit mondott ki az EJEB?</p>
<p>A német bíróság eljárása, habár jogszerű céllal rendelkezett, aránytalan beavatkozásnak minősült; a döntés meghozatala és különösen a végrehajtása nem voltak megfelelőek. (1) Ugyanis az eljáró bíróságok nem voltak tekintettel arra a körülményre, hogy az eljárásban a szakértők megosztó véleményt bocsátottak ki a szülők állapotáról, és volt olyan szakértő, aki szerint az enyhe értelmi fogyatékoság ellenére a szülők képesek voltak gyermekeik megfelelő nevelésére. A szülők alkalmatlansága nem nyert minden kétséget kizáró bizonyítást, ezért a gyermekek családból történő kiemelése – mely a legsúlyosabb beavatkozás a családi életbe – aránytalan intézkedésnek tekintendő az elérni kívánt célra tekintettel. (2) Ráadásul a két gyermeket külön intézményben helyezték el, elválasztva őket még egymástól is, és a szüleikkel történő kapcsolattartás is akadályozva volt.</p>
<p align="center">Megvalósult a 8. cikk sérelme.</p>

⁵⁵ GRÁD András – WELLER Mónika: *A strasbourgi emberi jogi bírósághoz kért kézikönyve*. Negyedik, bővített kiadás. HVG-ORAC Lap- és könyvkiadó, Budapest, 2011, 473. p.; European Court of Human Rights, Press release issued by the Registrar: Chamber Judgment in the Case of Kutzner v. Germany. 099 26.2., 2002. Elérhető: [https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{"fulltext":\["Kutzner"\],"itemid":\["003-506683-508039"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{) (Letöltés ideje: 2017.12.11.)

Az EJEB a *Wallová és Walla kontra Cseh Köztársaság* ügyben elmarasztaló ítéletet hozott és megállapította a 8. cikk megsértését, kimondva, hogy a szülők anyagi helyzete önmagában nem alapozza meg automatikusan a gyermek gyermekotthonban történő elhelyezését. A kérelmezők öt gyermekét két gyermekotthonban helyezték el, a szülők által biztosított rossz lakáskörülményekre hivatkozással. Az EJEB ítéletében kimondta, hogy a cseh hatóságok által tett intézkedések nem voltak arányosak, ugyanis nem kerestek alternatívát arra, hogy a gyermekek miként maradhatnak szüleikkel. Önmagában ugyanis a nem megfelelő lakáskörülmények nem alapozhatják meg a gyermekek automatikus gyermekotthonba küldését, a hatóságoknak vizsgálniuk kellett volna, hogy miként biztosítható a gyermek mindenekfelett álló érdeke, anélkül, hogy ennyire drasztikus lépéshez folyamodnának. Az eljárás során ugyanis sem a szülők gyermeknevelési képességei, sem gyermekeik iránt érzett szeretetük nem kérdőjeleződött meg és a bíróságok azt is elismerték, hogy a szülők erőfeszítéseket tettek annak érdekében is, hogy az anyagi nehézségeiken felülkerekedjenek. Önmagában azonban a nem megfelelő lakáskörülmények nem alapozhatják meg a gyermekeknek a családból történő kiemelését.⁵⁶

<p><i>A gyermek mindenekfelett álló érdeke a hatóságok döntéshozatala során</i></p> <p>WALLOVÁ ÉS WALLA KONTRA CSEH KÖZTÁRSASÁG</p>
<p>Tényállás</p>
<p>A kérelmezők öt gyermekét a cseh hatóságok két különböző gyermekotthonban helyezték el, rossz lakáskörülményekre hivatkozással. A gyermekek feletti felügyeleti jogot 2002-ben a szülők bizonytalan gazdasági helyzete miatt a gyermekotthonokra ruházták, majd később, gazdasági helyzetük és lakáskörülményeik javulását követően a határozatot egyes gyermekeik vonatkozásában megszüntették.</p>
<p>Mit mondott ki az EJEB?</p>
<p>A gyermekek gondozásba vételére irányuló határozat alapjául szolgáló indok a megfelelő lakhatás hiánya volt. A szülőknek a gyermekeik felnevelésének képessége, valamint a gyermekeik iránt érzett szeretet semmiképp nem kérdőjeleződött meg, továbbá a bíróságok elismerték az általuk tett erőfeszítéseket. Az indokot tehát a nem megfelelő anyagi körülmények képezték, és ily módon kevésbé drasztikus intézkedést is lehetett volna alkalmazni a helyzet kezelésére, hiszen a gyermekek családból történő kiemelése a legsúlyosabb intézkedés. A hatóságok nem tettek elegendő erőfeszítést annak érdekében, hogy alternatív intézkedések révén segítsék a kérelmezőket nehézségeik leküzdésében.</p>
<p><i>Megvalósult a 8. cikk sérelme.</i></p>

⁵⁶ Kézikönyv 2016, 107. p.

(3) Az állam cselekvési kötelezettsége: a családi kapcsolatok helyreállítása

Az EJEB szerint a 8. cikkben meghatározott magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog tartalma nem csupán annyiból áll, hogy a szerződő államok kötelesek tartózkodni a magán- és családi életbe való törvénytelen és szükségtelen beavatkozástól, hanem pozitív kötelezettség is terheli őket. Ez pedig a szülő és a gyermek újra egyesítése. A családi kapcsolatok végleges megszakítása csak a legvégső lépés lehet, az elsődleges cél, hogy – amennyiben az a gyermek érdekeit nem veszélyezteti – a gyermek visszakerüljön családjához.⁵⁷ A *Scozzari és Giunta kontra Olaszország ügyben* az EJEB megállapította, hogy a maga döntés, miszerint a gyermeket ki kell emelnie a családjából nem sértette az Egyezmény 8. cikkét, viszont a végrehajtása már igen. Ugyanis a gyermek gyermekotthonba helyezése határozatlan időre lett elrendelve, amely nem összeegyeztethető a 8. cikkel.⁵⁸

Az *Olsson kontra Svédország* ügyben az EJEB szintén elmarasztaló ítéletet hozott, melyben elmarasztalta Svédországot a 8. cikk megsértésére hivatkozva. Az EJEB ebben az ügyben sem magát az érdemi döntést vitatta, mely a gyermekek családból történő kiemelését rendelte el, hanem annak végrehajtását. A kérelmezők gyermekeit alternatív gondoskodásba vették, és különböző, egymástól (és szüleiktől) nagy távolságra található nevelőotthonokban helyezték el, amely kedvezőtlenül hatott a szülők gyermekeikkel történő kapcsolattartására. Továbbá a hatóságok a szülők láthatási jogát is korlátozták. Az EJEB megállapította, hogy az intézkedések nem feleltek meg a család újraegyesítés céljának, ezért megvalósult a 8 cikk sérelme.⁵⁹

<i>Az állam cselekvési kötelezettsége: a családi kapcsolatok helyreállítása</i>	
<i>OLSSON KONTRA SVÉDORSZÁG</i>	
Tényállás	
A kérelmezők három gyermekét alternatív gondoskodásba vették, és különböző, egymástól (és szüleiktől) nagy távolságra található nevelőotthonokban helyezték el, amely kedvezőtlenül hatott a szülők gyermekeikkel történő kapcsolattartására. Továbbá a hatóságok a szülők láthatási jogát is korlátozták.	
Mit mondott ki az EJEB?	
Az EJEB ebben az ügyben nem magát az érdemi döntést vitatta, mely a gyermekek családból történő kiemelését rendelte el, hanem annak végrehajtását. Az EJEB megállapította, hogy a meghozott intézkedések nem álltak összhangban a vér szerinti család újraegyesítésének végső céljával.	
<i>Megvalósult a 8. cikk sérelme.</i>	

⁵⁷ PRASONG 2016, 335. p.

⁵⁸ Note d'information sur la jurisprudence de la Cour No 20 Juillet 2000 Scozzari et Giunta c. Italie [GC] - 39221/98 et 41963/98. Arrêt 13.7.2000 [GC] Elérhető:

<https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=002-5993&filename=002-5993.pdf&TID=ihgdqbxnfi> (Letöltés ideje: 2017.12.11.)

⁵⁹ Kézikönyv 2016, 106. p.; Mental Disability Advocacy Center (MDAC): *Summaries of the European Court Mental Disability Cases Decided by of Human Rights*, 2007. Elérhető:

http://mdac.info/sites/mdac.info/files/English_Summaries%20of%20Mental%20Disability%20Cases%20Decided%20by%20the%20European%20Court%20of%20Human%20Rights.pdf (Letöltés ideje: 2017.12.11.)

(4) Eljárásjogi garanciák – A gyermek meghallgatása az eljárás során

Fontos követelmény, hogy maga a döntéshozatal is feleljen meg bizonyos eljárásjogi garanciának: maga az eljárás legyen tisztességes és tartsa tiszteletben a 8. cikkben biztosított jogosultságokat, megfelelőképp vonja be abba a szülőt és adott esetben a gyermeket is. A **B.B. és F.B. kontra Németország ügyben** a kérelmező gyermeke az állította, hogy az apja fizikailag bántalmazta őt és az öccsét. Ennek következtében a szülők szülői felügyeleti jogát átruházták a fiatakorúak bíróságára, majd az ifjúságvédelmi hivatalra, a gyermekeket pedig gyermekotthonban helyezték el. Egy évvel később a gyermek bevallotta, hogy hazudott, és a szülei nem bántalmazták őket. A hatóságok a döntést a gyermek nyilatkozatára alapozták, melyet a szülők vitattak és azt állították, hogy a hatóságok nem vizsgálták meg megfelelően a vonatkozó tényeket. Az EJEB ezzel kapcsolatban rámutatott, hogy „a szakértők téves döntései vagy értékelései nem teszik önmagukban összeegyeztethetlenné a gyermekvédelmi intézkedéseket az Egyezmény 8. cikkével.”⁶⁰ Ugyanakkor az EJEB megállapította, hogy lényeges elem, hogy a kerületi bíróság csak a gyermekek állításaira hivatkozott, míg a kérelmezők orvosi igazolásokat nyújtottak be arról, hogy nincsen jele bántalmazásnak. Továbbá a fellebbviteli bíróság sem vizsgálta meg újból a gyermekeket. Ráadásul nem volt szükség sietségre, mivel a gyermekek biztonságos helyen tartózkodtak a meghallgatás idején. A bíróságok így hivatalból kivizsgálhatták volna a tényállást, amit azonban elmulasztottak és nem nyújtottak elégséges indokot a szülői felügyeleti jog megvonására. A fentiekre tekintettel az EJEB megállapította a 8. cikk sérelmét.

A gyermek meghallgatása B.B. ÉS F.B. KONTRA NÉMETORSZÁG
Tényállás
A kérelmezők gyermeke az állította, hogy az apja fizikailag bántalmazta őt és az öccsét. Ennek következtében a szülők szülői felügyeleti jogát átruházták a fiatakorúak bíróságára, majd az ifjúságvédelmi hivatalra, a gyermekeket pedig gyermekotthonban helyezték el. Egy évvel később a gyermek bevallotta, hogy hazudott, és a szülei nem bántalmazták őket. A hatóságok a döntést a gyermek nyilatkozatára alapozták, melyet a szülők vitattak és azt állították, hogy a hatóságok nem vizsgálták meg megfelelően a vonatkozó tényeket.
Mit mondott ki az EJEB?
Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a kerületi bíróság pusztán a gyermekek állításaira hivatkozott, míg a kérelmezők orvosi igazolásokat nyújtottak be arról, hogy nincsen jele bántalmazásnak. Továbbá a fellebbviteli bíróság sem vizsgálta meg újból a gyermekeket. Ráadásul nem volt szükség sietségre, mivel a gyermekek biztonságos helyen tartózkodtak a meghallgatás idején. A bíróságok így hivatalból kivizsgálhatták volna a tényállást, amit azonban elmulasztottak és nem nyújtottak elégséges indokot a szülői felügyeleti jog megvonására.
Megvalósult a 8. cikk sérelme.

⁶⁰ EJEB, *B.B. és F.B. kontra Németország* (8734/09 és 9424/11), 2013. március 14. par. 48.

A *Covezzi és Morselli kontra Olaszország* ügyben az EJEB szintén az eljárási szabályok megsértésére hivatkozva állapította meg a 8. cikk sérelmét. A kérelmezők unokahúga ugyanis azt állította, hogy ő, testvére és a kérelmezők négy idősebb gyermeke egy családtagjuk általi szexuális visszaélés áldozataivá váltak. A fiataikorúak bírósága ezt követően a szülők meghallgatása nélkül megállapította, hogy a szülők nem tettek eleget szülői kötelezettségeiknek azáltal, hogy nem vették észre, hogy gyermekeik szexuális visszaélés áldozataivá váltak és a gyermekeket különböző gyermekotthonokban helyezte el. A kérelmezők - sikertelenül - fellebbezést nyújtottak be, amelyet elutasítottak, arra hivatkozással a sürgősségi eljárásban hozott döntés ellen nem nyújtható be fellebbezés. Időközben az egyik gyermek bevallotta, hogy a kérelmezők követték el ezeket a visszaéléseket, akik ellen így büntető eljárás is indult. Az EJEB nem vitatta a gyermekek gyermekotthonban történő elhelyezésének szükségességét, sem annak aránytalanságát, hogy a gyermekeket külön otthonokban helyezték el,⁶¹ viszont megállapította a 8. cikk sérelmét, arra hivatkozással, hogy a szülőket nem hallgatták meg megfelelően az eljárás során. Ugyanis a kérelmezők hónapokon keresztül semmilyen szerepet sem játszottak az eljárásban, és nem volt arra lehetőségük, hogy véleményüket kifejtse, és a bíróság meghallgassa őket is. Sokáig semmiféle vallomást nem hallgatott meg tőlük a fiataikorúak bírósága. Ráadásul a fiataikorúak bíróságának eljárása túlságosan hosszú ideig – 20 hónapig – tartott, amely időszak alatt a kérelmezők nem tudtak fellebbezni az ideiglenes határozat ellen. Az EJEB megállapította, hogy a hatóságok a szülőket nem vonták be megfelelően az eljárásba, megvalósítva ezáltal a 8. cikk sérelmét.⁶²

---

⁶¹ A gyermekeket külön gyermekotthonokban helyezték el, ugyanakkor megállapítható, hogy az Olsson kontra Svédország ügygel ellentétben a körülményekre tekintettel ez az intézkedés nem sértette a 8. cikket. Az EJEB ezt a gyermekek egymáshoz való kapcsolatával, valamint pszichés állapotukkal indokolta. Ugyanis a különféle vizsgálatok rámutattak arra, hogy a gyermekek közötti kapcsolat erősen károsodott, az átélt cselekményeknek és a gyermekek azokba történő közvetlen bevonásának következményeként. Amint a családjukból kiemelték őket, a gyermekek kifejezték azt az akaratukat, miszerint nem szeretnék újra együtt élni és nem szeretnék a jelenlegi intézetet elhagyni. Továbbá a családtagjaikkal megrendezett találkozókön jól láthatóan szorongtak és nehézségekkel küzdve éltek meg őket. PRASONG 2016. 334. p.

⁶² European Court of Human Rights, Press release issued by the Registrar: *Chamber Judgment in the Case of Covezzi and Morselli v. Italy*, 248, 9.5.2003. Elérhető: [https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{"fulltext":\["covezzi"\],"itemid":\["003-751933-765186"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{) (Letöltés ideje: 2017.12.11.)

(5) A gyermekvédelmi szakellátásba helyezett gyermekek és az információhoz való hozzáférés joga

Az Egyezmény 10. cikke rendelkezik a véleménynyilvánításához való jogról, mely magában foglalja az információ megismerésének szabadságát. A *Gaskin kontra Egyesült Királyság ügyben* az EJEB arról, határozott, hogy az információ megismerésének szabadsága magába foglalja-e a gyermekvédelmi szakellátásba helyezett gyermekek információhoz való hozzáféréseinek jogát. A kérelmező gyermekkorának legnagyobb részében gyermekvédelmi szakellátásban élt, bizalmas aktákat vezetett róla a helyi önkormányzat, aminek részét képezték különféle orvosi jelentések, valamint tanárok, rendőrök és pártfogó felügyelők, szociális munkások, védőnők, nevelőszülők és a bentlakásos intézményben dolgozó alkalmazottak jelentései. Amikor a kérelmező hozzáférést kért ezekhez az aktákhoz, a kérelmét elutasította a helyi önkormányzat, arra hivatkozással, hogy az akták titkosságát a gyermekvédelmi szolgálat megfelelő működéséhez fűződő közérdek garantálja, és ezt a közérdeket veszélyeztetné, ha az aktákhoz információkat közlő személyek a jövőben lennének hajlandók őszintén írni a jelentéseikben. Az EJEB viszont kimondta, hogy „[...] a kérelmezőhöz hasonló helyzetben lévő egyéneknek alapvető, az Egyezmény által is védett érdekük fűződik ahhoz, hogy megkapják a gyermekkoruk és a korai fejlődésük megismeréséhez és megértéséhez szükséges információt.”⁶³ Emellett biztosítani kell az állami akták titkosságát, biztosítva egy eljárást, melyben egy független hatóság mérlegelné, hogy a kérelmező megkapja ezen aktákhoz való hozzáférést. Mivel nem állta a kérelmező rendelkezésére ilyen eljárás, az EJEB megállapította a 8. cikk sérelmét. Ugyanakkor a 10. cikk sérelmét nem állapította meg, arra hivatkozással, hogy az információkhoz való hozzáférés abban az esetben korlátlan, ha az információt mások közölni kívánnak, vagy hajlandók lehetnek közölni. Jelen esetben pedig ez a feltétel nem valósult meg.⁶⁴

A gyermekvédelmi szakellátásba helyezett gyermekek és az információhoz való hozzáférés joga
GASKIN KONTRA EGYESÜLT KIRÁLYSÁG
Tényállás
A kérelmező gyermekkorának legnagyobb részében gyermekvédelmi szakellátásban élt, bizalmas aktákat vezetett róla a helyi önkormányzat. Amikor a kérelmező hozzáférést kért ezekhez az aktákhoz, a kérelmét elutasította a helyi önkormányzat, arra hivatkozással, hogy az akták titkosságát a gyermekvédelmi szolgálat megfelelő működéséhez fűződő közérdek garantálja, és ezt a közérdeket veszélyeztetné, ha az aktákhoz információkat közlő személyek a jövőben nem lennének hajlandók őszintén írni a jelentéseikben.
Mit mondott ki az EJEB?
„[...] a kérelmezőhöz hasonló helyzetben lévő egyéneknek alapvető, az Egyezmény által is védett érdekük fűződik ahhoz, hogy megkapják a gyermekkoruk és a korai fejlődésük megismeréséhez és megértéséhez szükséges információt.” Emellett biztosítani kell az állami akták titkosságát, biztosítva egy eljárást, melyben egy független hatóság mérlegelné, hogy a kérelmező megkapja ezen aktákhoz való hozzáférést.
Megvalósult a 8. cikk sérelme.

⁶³ EJEB, *Gaskin kontra Egyesült Királyság* (10454/83), 1989. július 7. par. 49.

⁶⁴ Kézikönyv 2016, 42-43. pp.

Ajánlott források
<p>European Court of Human Rights: <i>Factsheet - Children's rights</i>. 2017 February.</p> <p>Elérhető: http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Childrens_ENG.pdf (Letöltés ideje: 2017.12.8.)</p> <p>Az Egyezmény 8. cikkéről: https://rightsinfo.org/your-rights-infographic/family-and-privacy/</p>
A fejezetben hivatkozott esetek és a vonatkozó sajtóközlemények ⁶⁵ az EJEB gyakorlatából
<p>EJEB: <i>B.B. és F.B. kontra Németország</i> (8734/09 és 9424/11), 2013. március 14.</p> <p>EJEB: <i>Bronda kontra Olaszország</i> (22430/93), 1998. június 9.</p> <p>EJEB: <i>Covezzi és Morselli kontra Olaszország</i> (52763/99), 2003. május 5. Sajtóközlemény: http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-751933-765186</p> <p>EJEB: <i>Gaskin kontra Egyesült Királyság</i> (10454/83), 1989. július 7.</p> <p>EJEB: <i>Kutzner kontra Németország</i> (52763/99), 2003. május 9. Sajtóközlemény: http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-506683-508039</p> <p>EJEB: <i>Mikulić kontra Horvátország</i> (53176/99), 2002. február 7. Sajtóközlemény: http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-489754-491011</p> <p>EJEB: <i>Mustafa és Armağan Akin kontra Törökország</i> (4694/03), 2010. április 6. Sajtóközlemény: http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-3089053-3419251</p> <p>EJEB: <i>Odièvre kontra Franciaország</i> (42326/98), 2003. február 13. Sajtóközlemény: http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-698999-707368</p> <p>EJEB: <i>Olsson kontra Svédország (I.)</i> (10465/83), 1988. március 24.</p> <p>EJEB: <i>Salgueiro da Silva Mouta kontra Portugália</i> (33290/96), 1999. december 21. Sajtóközlemény: http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-68195-68663</p> <p>EJEB: <i>Schmidt kontra Franciaország</i> (35109/02), 2007. július 26. Sajtóközlemény: http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-2077108-2199558</p> <p>EJEB: <i>Scozzari és Giunta kontra Olaszország</i> (39221/98 és 41963/98), 2000. július 13. Sajtóközlemény: http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-68485-68953</p> <p>EJEB: <i>Vojnity kontra Magyarország</i> (29617/07), 2013. február 12.</p> <p>EJEB: <i>Wallová és Walla kontra Cseh Köztársaság</i> (23848/04), 2006. október 26. Sajtóközlemény: http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-1820815-1910281</p>
Kérdések
<ol style="list-style-type: none"> 1. Milyen pozitív kötelezettségek terhelik az államokat? 2. Milyen esetekben minősült aránytalannak a nemzeti bíróság intézkedése? 3. Milyen esetekben minősült arányosnak és/vagy szükségesnek a nemzeti bíróság intézkedése?

⁶⁵ A hivatkozott sajtóközlemények angol nyelvűek.

Felhasznált források, irodalom

Irodalom és egyéb források

Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége/Európa Tanács: *Kézikönyv a gyermekjogokra vonatkozó európai jogról*. Az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2016.

Council of Europe Strategy for the Rights of the Child 2016-2021. *Building a Europe for and with children*, July 2016. Elérhető: <https://rm.coe.int/1680693342> (Letöltés ideje: 2018.01.20.)

Council of Europe: *Children's Strategy*. Elérhető: <https://www.coe.int/en/web/children/children-s-strategy> (Letöltés ideje: 2018.11.14.)

Council of Europe: *European Committee of Social Rights*. Elérhető: <https://www.coe.int/en/web/turin-european-social-charter/european-committee-of-social-rights> (Letöltés ideje: 2018.11.14.)

Council of Europe: *Family law and children's rights*. Elérhető: <https://www.coe.int/en/web/cdcj/completed-work/standard-setting/family-law-childrens-rights> (Letöltés ideje: 2018.01.20.)

Emberi Jogok Európai Bírósága. *Kérdések és válaszok*. Elérhető: http://www.europatanacs.hu/pdf/Questions_and_answers_Hungarian_version.pdf (Letöltés ideje: 2018.01.17.)

Európa Tanács: *A gyermekek és jogaik a polgári és a családi jogban*. Elérhető: <http://www.europatanacs.hu/index.php?workspace=pages&id=27&langId=1> (Letöltés ideje: 2018.01.20.)

European Court of Human Rights, Press release issued by the Registrar of the Court: *Total removal of a father's access rights because of his religion was discriminatory*. ECHR 044 (2013) 12.02.2013.

European Court of Human Rights, Press release issued by the Registrar: *Judgment in the Case of Mikulić v. Croatia*. Press release. 074, 7.2.2002. Elérhető: <http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-489754-491011> (Letöltés ideje: 2018.01.20.)

European Court of Human Rights, Press release issued by the Registrar: *Judgment in the Case of Salgueiro da Silva Mouta v. Portugal*. Press release. 741, 21.12.1999 Elérhető: <http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-68195-68663> (Letöltés ideje: 2018.01.21.)

European Court of Human Rights, Press release issued by the Registrar: *Chamber judgment: Mustafa and Armagan Akin v. Turkey (application no. 4694/03)* Press release. 285, 06.04.2010. Elérhető: <http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-3089053-3419251> (Letöltés ideje: 2018.01.21.)

European Court of Human Rights, Press release issued by the Registrar: *Chamber Judgement, Schmidt v. France*. Press release - 535(2007), 26. 07. 2007. Elérhető: [https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{"fulltext":\["Schmidt"\],"itemid":\["003-2077108-2199558"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{) (Letöltés ideje: 2017.12.11.)

European Court of Human Rights, Press release issued by the Registrar: *Chamber Judgment in the Case of Covezzi and Morselli v. Italy*, 248, 9.5.2003. Elérhető: [https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{"fulltext":\["covezzi"\],"itemid":\["003-751933-765186"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{) (Letöltés ideje: 2017.12.11.)

European Court of Human Rights, Press release issued by the Registrar: *Chamber Judgment in the Case of Kutzner v. Germany*. 099 26.2., 2002. Elérhető: [https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{"fulltext":\["Kutzner"\],"itemid":\["003-506683-508039"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{) (Letöltés ideje: 2017.12.11.)

FLORESCU, Simona – LIEFAARD, Ton – BRUNING, Mariëlle: Children's Rights and the European Convention on Human Rights, *NTM/NJCM-bull.* Vol. 40. No. 4. (2015), pp. 451-453.

GRÁD András – WELLER Mónika: *A strasbourgi emberi jogi bíraskodás kézikönyve*. Negyedik, bővített kiadás. HVG-ORAC Lap- és könyvkiadó, Budapest, 2011.

HEGEDŰS Andrea: *Polgári jog. Családjog*. R.I.M.Á.K. Kiadó, Szeged, 2018.

KAZUSKA Melinda: Gyermek jogai az Európa Tanács dokumentumaiban. Elérhető: https://dfk-online.sze.hu/images/egyedi/doktori/%C3%A1ll%C3%A9s_jog_alap%C3%A9rt%C3%A9kei_2010/1.%20k%C3%B6t/kazuska.pdf (Letöltés ideje: 2018.11.14.)

LARRALDE, Jean-Manuel: Famille et Convention européenne des droits de l'homme, *CRDF* No. 11. (2013), pp. 21-29.

Mental Disability Advocacy Center (MDAC): *Summaries of the European Court Mental Disability Cases Decided by of Human Rights*, 2007. Elérhető: http://mdac.info/sites/mdac.info/files/English_Summaries%20of%20Mental%20Disability%20Cases%20Decided%20by%20the%20European%20Court%20of%20Human%20Rights.pdf (Letöltés ideje: 2017.12.11.)

Ministers' Deputies, CM Documents, CM(2015)175 final: *Council of Europe Strategy for the Rights of the Child (2016-2021) – Children's human rights*, 3 March 2016, Chapter III.

Note d'information sur la jurisprudence de la Cour No 20 Juillet 2000 Scozzari et Giunta c. Italie [GC] - 39221/98 et 41963/98. Arrêt 13.7.2000 [GC] Elérhető: <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=002-5993&filename=002-5993.pdf&TID=ihgdqbxnfi> (Letöltés ideje: 2017.12.11.)

PRASONG, Orapim: *La protection des droits de l'enfant par la Cour européenne des droits de l'homme*. Thèse en droit pour obtenir le Grade de Docteur de l'Université de Bordeaux, 2016.

TULKENS, Françoise: La Convention européenne des droits de l'Homme et les droits des enfants, *Journal du droit des jeunes*, 2008/2 (N° 272), pp. 29-34.

Felhasznált jogforrások

Európa Tanács: Egyezmény az Emberi Jogok Védelméről (Emberi Jogok Európai Egyezménye). Róma, 1950

Hivatkozott esetek az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatából

EJEB: *B.B. és F.B. kontra Németország* (8734/09 és 9424/11), 2013. március 14.

EJEB: *Bronda kontra Olaszország* (22430/93), 1998. június 9.

EJEB: *Covezzi és Morselli kontra Olaszország* (52763/99), 2003. május 5.

EJEB: *Gaskin kontra Egyesült Királyság* (10454/83), 1989. július 7.

EJEB: *Kutzner kontra Németország* (52763/99), 2003. május 9.

EJEB: *Mikulić kontra Horvátország* (53176/99), 2002. február 7.

EJEB: *Mustafa és Armağan Akin kontra Törökország* (4694/03), 2010. április 6.

EJEB: *Odièvre kontra Franciaország* (42326/98), 2003. február 13.

EJEB: *Olsson kontra Svédország (I.)* (10465/83), 1988. március 24.

EJEB: *Salgueiro da Silva Mouta kontra Portugália* (33290/96), 1999. december 21.

EJEB: *Schmidt kontra Franciaország* (35109/02), 2007. július 26.

EJEB: *Scozzari és Giunta kontra Olaszország* (39221/98 és 41963/98), 2000. július 13.

EJEB: *Vojnity kontra Magyarország* (29617/07), 2013. február 12.

EJEB: *Wallová és Walla kontra Cseh Köztársaság* (23848/04), 2006. október 26.